

Inkludering av invandrarbarn och -föräldrar i dagvården

En kvalitativ studie

Sofie Railila

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	14422
Författare:	Sofie Railila
Arbetets namn:	Inkludering av invandrabarn och -föräldrar i dagvården – en kvalitativ studie
Handledare (Arcada):	Åsa Rosengren
Uppdragsgivare:	Vanda stad
<p>Sammandrag:</p> <p>Invandring till landet och främst till huvudstadsregionen har ökat under de senaste årtiondena. Därmed är tematiken med inkludering av invandrare ett aktuellt tema. Syftet med denna studie var att öka kunskapen om hur personalen i två daghem i Vanda inkluderar invandrarföräldrar och -barn i dagvården. Studien är gjord ur personalens synvinkel. Till studien försökte jag hitta svar genom mina frågeställningar som löd: Hurdana utmaningar finns med inkludering av invandrarfamiljer i dagvården? Hur arbetar personalen på daghemmen för att inkludera invandrarfamiljer? Vad krävs för en lyckad inkludering av invandrarfamiljer? Den teoretiska referensramen fokuserar på interkulturell kompetens och inom socialpedagogiken om inkludering. Som metod användes två fokusgrupper från två olika daghem inom Vanda stad. Resultaten analyserades enligt innehållsanalys. Resultaten visade att det fanns många språkliga och kulturella utmaningar med inkluderingen av invandrarfamiljer men att personalen också hade verktyg och resurser för att kunna stöda familjerna både språkligt och kulturellt. Den interkulturella kompetensen ansågs vara oundviklig då man arbetar med invandrare. Resultatet visade att en bra kunskapsgrund och erfarenhet av multikulturellt arbete ger pedagogerna verktyg för att klara av arbetet. Utmaningar och problematik lyfts ofta fram, men resultatet visar också att arbetet i en multikulturell miljö ger både pedagoger och barn tolerans och respekt för olikhet. För att en inkludering skall lyckas, krävs kunskap om ämnet för att kunna övervinna utmaningarna, intresse för andra kulturer och för att utveckla verksamheten samt tolerans och respekt för olikhet.</p>	
Nyckelord:	Invandrarfamilj, inkludering, dagvård, interkulturell kompetens
Sidantal:	64
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	11.5.2015

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Social services
Identification number:	14422
Author:	Sofie Railila
Title:	Inclusion of immigrant parents and children in daycare - a qualitative research
Supervisor (Arcada):	Åsa Rosengren
Commissioned by:	Vantaan kaupunki
<p>Abstract:</p> <p>Immigration to Finland, mainly to the capital area, has increased over the past decades. That's why the theme about including immigrant families is an actual issue nowadays. In this study I have tried to increase the knowledge of how the pedagogues in the daycare include immigrant families and how the intercultural competence is seen in the pedagogues work. The study is done from the pedagogues' perspective. To this study I have tried to find my answers through questions which are: What kind of challenges are there with including immigrant families? How does the pedagogues include the families in the daycare? And finally what does a successful inclusion imply? The theoretical references are mainly about intercultural competence and inclusion within social pedagogy. My method in this study was two group interviews in two different kindergartens in Vantaa. The results of this study shows that there are many challenges with including immigrant families to the daycare in Finland, for example language and cultural differences. The results also show that the pedagogues have tools and resources to support the families in the challenges of inclusion. The intercultural competence is essential when working in a multicultural environment. The results show that knowledge and experience of working in a multicultural environment give pedagogues the tools they need to be able to work with people from different cultures. Challenges and problems are often highlighted in the issue of immigrants. In my study the results also show that working in a multicultural environment both pedagogues and kids get more tolerant and respect differences more. For a successful inclusion of immigrant families you need knowledge to know how to overcome the challenges. You need interest in the different cultures and in developing the daycare and finally you need respect and tolerance for differences.</p>	
Keywords:	Immigrant families, intercultural competence, daycare, inclusion
Number of pages:	64
Language:	Swedish
Date of acceptance:	11.5.2015

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Sosiaaliala
Tunnistenumero:	14422
Tekijä:	Sofie Railila
Työn nimi:	Maahanmuuttajavanhempien sekä -lasten sisällyttäminen päivähoitotoimintaan - kvalitatiivinen tutkimus
Työn ohjaaja (Arcada):	Åsa Rosengren
Toimeksiantaja:	Vantaan kaupunki
<p>Tiivistelmä: Maahanmuutto Suomeen, lähinnä pääkaupunkiseudulle, on lisääntynyt huomattavasti viime vuosikymmeninä. Tämän takia tematiikka maahanmuuttajien sisällyttämisestä on hyvin ajankohtainen. Tässä tutkimuksessa olen yrittänyt lisätä tietämystä siitä, miten päivähoitoalan henkilökunta sisällyttää maahanmuuttajavanhemmat sekä -lapset päiväkotitoimintaan sekä siitä miten kulttuurienvälinen pätevyys näkyy työssä maahanmuuttajaperheiden kanssa. Tutkimus on tehty pedagogien näkökulmasta. Tutkimukseen yritin saada vastaukset tutkimuskysymyksieni kautta, jotka olivat: Minkälaisia haasteita löytyy maahanmuuttajaperheiden sisällyttämisestä päiväkotitoimintaan? Miten pedagogit työskentelevät sisällyttääkseen maahanmuuttajaperheet? sekä mitä onnistuneeseen sisällyttämiseen tarvitaan? Teoreettisessa viitekehyksessä painopiste on kulttuurienvälisessä pätevydessä sekä sosiaalipedagogiikassa lähinnä sisällyttämisessä. Tutkimusmetodina on käytetty kaksi ryhmähaastattelua kahdesta eri päiväkodista Vantaalla. Tulokset analysoitiin sisällönanalyysin kautta. Tuloksissa tuli ilmi, että maahanmuuttajaperheiden sisällyttämisessä oli paljon niin kielellisiä kuin kulttuurista johtuvia haasteita. Päiväkodeilla oli kuitenkin paljon resursseja ja työkaluja tukeakseen maahanmuuttajaperheitä niin kielellisesti kuin myös kulttuuriasioissa. Pedagogien kulttuurienvälinen pätevyys oli olennainen asia työskennellessä monikulttuurisessa ympäristössä. Tuloksissa tuli ilmi, että hyvä tietopohja sekä kokemukset antavat pedagogeille hyvät työkalut työstä selviytymiseen. Maahanmuuttajiin liittyviä haasteita huomioidaan yleensä enemmän, mutta tuloksista kävi myös ilmi, että työ monikulttuurisessa ympäristössä avartaa ja luo suvaitsevaisuutta niin pedagogeissa kuin lapsissa. Onnistuneeseen sisällyttämiseen tarvitaan siis paljon tietämystä aiheesta, jotta haasteet voitaisiin ylittää. Tarvitaan myös kiinnostusta niin eri kulttuureista kuin myös toiminnan kehittämiseen. Lopuksi tarvitaan vielä paljon kunnioitusta ja suvaitsevaisuutta erilaisuutta kohtaan.</p>	
Avainsanat:	Maahanmuuttajaperhe, sisällyttäminen, päiväkotitoiminta, kulttuurienvälinen pätevyys
Sivumäärä:	64
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	11.5.2015

INNEHÅLL

1	Inledning.....	7
1.1	Bakgrund	8
1.2	Syfte och frågeställning	9
2	Tidigare forskning	9
2.1	Interkulturell kompetens	9
2.2	Inkludering	12
3	Teoretisk referensram	14
3.1	Multikulturellt arbete inom dagvården	15
3.1.1	<i>Interkulturell kompetens</i>	16
3.2	Inkludering av invandrarfamiljer inom dagvården	21
3.2.1	<i>Inkludering av föräldrar</i>	21
3.2.2	<i>Inkludering av barn</i>	24
4	Metod.....	27
4.1	Fokusgrupp intervju som metod	27
4.2	Insamling av data	28
4.3	Bearbetning och analys	30
4.4	Etiska aspekter	31
5	Resultat	32
5.1	Utmaningar med inkludering av invandrarföräldrar och -barn.....	32
5.2	Resurser för inkludering av invandrarfamiljer.....	34
5.2.1	<i>Föräldrasamarbete</i>	34
5.2.2	<i>Arbetsätt för inkludering av barn</i>	37
5.3	Den interkulturella kompetensen i verksamheten	40
5.3.1	<i>Kunskapsgrund</i>	40
5.3.2	<i>Arbetsverktyg</i>	42
6	Analys.....	43
6.1	Utmaningar med inkludering av invandrarfamiljer.....	43
6.2	Arbetsätt och resurser för inkludering av invandrarfamiljer	45
6.3	Kunskapsgrund för den interkulturella kompetensen	49
6.4	Sammanfattning	50
7	Diskussion och avslutning.....	51

7.1	Metoddiskussion.....	52
7.2	Resultatdiskussion.....	53
7.3	Arbetslivsrelevans samt förslag till fortsatt forskning	54
Källor	55
Bilagor	59
	<i>Bilaga 1</i>	59
	<i>Bilaga 2</i>	60
	<i>Bilaga 3</i>	61
	<i>Bilaga 4</i>	62
	<i>Bilaga 5</i>	64

1 INLEDNING

Immigration och invandring har ökat drastiskt under de senaste årtiondena i Finland. År 2012 räknade man med att 260 000 personer med utländsk bakgrund var bosatta i Finland varav de flesta av dem i huvudstadsregionen. I och med att världen globaliseras är det lättare att skrida över landsgränser och därmed ökar mängden invånare med utländsk bakgrund också i vårt samhälle. De största orsakerna till invandring är flykt från hemlandet, adoption, arbetsplats eller sökande av asyl. De flesta invandrare kommer från Ryssland, Estland, Sverige, England samt mellanöstern. (Alitolppa-Niitamo 2013:19–20). Enligt uppskattningen kommer det år 2050 att finnas ca en miljon personer bosatta i Finland med utländsk bakgrund. I och med att invandringen ökar måste man se till att också den interkulturella kompetensen bland professionella finns och är uppdaterad. (Alitolppa-Niitamo 2013:20)

Antalet invandrarbarn i kommunala dagvården är också relativt hög och stiger ständigt. Enligt Stakes utredningar från 2011 var 6 % av barnen i den kommunala dagvården invandrare, vilket betyder ca 12 000-12 500. Talet har ökat drastiskt jämfört med statistiken från 2007 med 8500-9000 invandrarbarn inom den kommunala dagvården. (Stakes 2011) I och med ökningen av barn med invandrarbakgrund anser jag att det vore viktigt att undersöka personalens erfarenheter om hur man inkluderar familjer med utländsk bakgrund.

Med dagvård i mitt arbete syftar jag till vårdaren som är till för alla barn oberoende av kultur och språk. Finlands dagvårds riktlinjer och värderingar härstammar från UNICEFS barnkonvention där rättigheter av lika behandling oberoende språk och kultur erkänns. I de nationella riktlinjerna som styrs bland annat i den finska lagen av lag om barndagvård (1973/36) och finska grundlagen (1999/731) betonas barnens rättighet till eget modersmål, egen kultur samt till en trygg miljö och rätt till vård oberoende av boendeområde, social-, kulturell eller etnisk bakgrund. Grunderna för planen för småbarnsfostran (Stakes 2005) är ett av de mest riktgivande styrdokumentet för den finska dagvården som grundar sig på både de internationella och nationella styrdokumentet och är utgiven av Stakes. Förutom dessa stordragna riktlinjer, styrs varje kommuns dagvård av egna handlingsplaner (STM 2007)

1.1 Bakgrund

Jag blev intresserad av temat med invandrare under min praktik då jag kom i kontakt med utländska barn som inte kunde språket och där kommunikationen var svår mellan barnen och de professionella. Detta fick mig och tänka på ifall vi som professionella har tillräckligt med kunskap om invandrare, deras kultur och bakgrund samt hur vi borde beakta dem för att på bästa sätt få dem och känna sig inkluderade i vårt finska samhälle. För att avgränsa mitt temaområde har jag valt att fokusera på invandrarföräldrar och -barn i dagvårdsmiljö. Arbetet kommer att vara ur personalperspektiv och eftersom Vanda har en betydande del av invandrare i huvudstadsregionen samt har en lång erfarenhet av att arbeta med invandrare, har jag riktat mitt arbete för Vanda och intervjuat personal från daghem där. (Vantaa 2014)

Vanda har i jämförelse med sina grannkommuner en större andel invånare med invandrabakgrund och talet ligger kring 12,7%. Eftersom andelen av invånare med invandrabakgrund är så hög och talet stiger årligen har Vanda stad ständigt uppdaterat sitt program om multikulturellt arbete. Den nyaste versionen för åren 2014-2017 "Kaikkien yhteinen Vantaa" skall med sina tre pelare stöda en lyckad integrering till samhället. Den första pelaren skall stöda invandrare till arbetslivet med att stärka språkinläringen och med att anställa allt fler invandrare i tjänster. Den andra pelaren skall säkra en trygg omgivning där allas behov är tillsedda och där multikulturella möten bland invånarna skulle vara ännu lättare. Den sista pelaren skall stärka samarbetet på både nationell och internationell nivå i ärenden gällande multikulturellt arbete. (Vantaa 2014)

Med detta som utgångspunkt blir det viktigt att undersöka vilka utmaningar samt rikedomar det finns med att inkludera invandrarföräldrar och -barn i dagvården, samt utreda hur personalen går till väga för att få familjer med utländsk bakgrund inkluderade i en finsk daghemsmiljö.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med detta arbete är att studera inkludering av invandrarföräldrar och -barn i daghemsverksamheten i Vanda ur ett personalperspektiv.

Mina frågeställningar är följande:

Hurdana utmaningar ställer invandrarföräldrars och -barns inkludering i daghemsverksamheten i Vanda?

Hur arbetar personalen på daghemmen för att stöda inkluderingen av invandrarfamiljen i Vanda?

Vad krävs för att inkluderingen av invandrarfamiljer skall lyckas?

2 TIDIGARE FORSKNING

Den tidigare forskningen jag kommer att presentera i detta kapitel handlar om personalens interkulturella kompetens och tillvägagångssätt till att beakta och inkludera olika kulturer i arbetet. Forskningarna har hittats från databaserna Academic Search Elite samt Sage Journals med sökorden intercultural competence and kindergarten, intercultural and kindergarten samt multicultural and kindergarten. På finska har jag sökt på bl.a Google Scholar på monikulttuurinen ja päiväkoti, maahanmuuttaja ja päiväkoti. Jag har dessutom avgränsat artiklarna till att de blivit publicerade år 2000 eller senare. Trots att tre av mina fem tidigare studier är gjorda utanför Europa, anser jag ändå att de är relevanta för mitt arbete då de tar upp ökande multikulturellt arbete som problematik inom barn och familjearbete.

2.1 Interkulturell kompetens

Syftet i den första forskningen ”*It Is Never Too Soon: A Study of Kindergarten Teachers’ Implementation of Multicultural Education in Florida’s Classrooms*” (Gayle-Evans 2004) var att kartlägga hurdana färdigheter och metoder de professionella har för att förbereda barnen på daghemmet till en multikulturell värld. I forskningen poängteras att eftersom multikulturalismen ökar i samhället samt i barngrupperna, är det viktigt att

också utbildningen för de professionella följer med utvecklingen samt att det är viktigt att förbereda barnen för diversitet och olika kulturer trots att det inte skulle synas i den egna miljön. Det är speciellt viktigt för just de barn som lever i en homogen kultur att lära sig om andra kulturer och etniska grupper.

Forskningen gjordes som en tvådelad enkätstudie i 477 daghem i 54 län av 67 i Florida. Enkäterna skickades till ett systematiskt gjort urval till 1000 lärare på daghemmen varav man fick 548 svar till undersökningen. Den första enkäten handlade om bl.a. klassrumsstrukturen samt klasserna medan den andra enkäten handlade om att bedöma i vilken mån multikulturaliteten syntes i de olika delområdena i daghemsaktiviteterna.

Resultatet av undersökningen visade att de flesta daghem hade multikulturella barngrupper, men att lärarna fortfarande var osäkra och obekväma då det fanns barn från andra kulturer i gruppen. Många av lärarna kunde behöva mer kunskap om multikulturellt lärande för att känna sig mer säkra i sitt arbete. Bland annat i frågor om språk visade resultaten att lärarna inte visade något stort intresse för barnets ursprungliga språk och barnets användning av det vilket leder till att barnet inte får stöd till att behålla sitt modersmål. Trots att det framkom mycket variation i kulturer i grupperna drog man inte alltid nytta av det så mycket som kunde tänkas. I forskningen kom multikulturaliteten i klasserna fram med bl.a. olika kulturers högtidsfiranden, lekar samt böcker om olika kulturer. Trots det användes böckerna om olika kulturer och språk sällan i verksamheten. I själva lärande om t.ex miljön, växter och upplevelser koncentrerades mest på på den egna kulturen. De flesta lärarna använde sig av smågruppsverksamhet samt tog i beaktan barnens idér gällande teman, vilket ledde till att också minoritetsbarnens röst blev hörda.

Enligt forskningen är daghem en av de viktigaste instanserna för ett barn och det är viktigt att man förmedlar färdigheter om diversitet och acceptans av andra som är olika från oss själva. Med att lära sig om sig själv och sin kultur samt om andra kulturer är man mer benägen att respektera sig själv men också andra.

Den andra studien ”*Teaching respect for cultural diversity in Australian early childhood programs: a challenge for professional learning*” (MacNaughton, Hughes 2007)

handlade om professionellas attityder mot kulturell diversitet i pedagogiken samt hur den kommer i användning i arbetet med barn.

Metoden var en kvalitativ undersökning med två olika enkäter med olika tema som gjordes inom ett projekt som kallades *'Teaching diversity'*. Enkäten skickades till 41 lärare i staden Victoria i Australien med kriterie att de arbetat med småbarnsfostran under de två senaste åren. De övergripande frågorna handlade om hur mångfalden kom fram i undervisningen, vad inverkade på pedagogernas undervisning om mångfalden samt vilka följder har pedagogiken inom mångfald i läroplanen.

Utgångspunkten till projektet var att man i tidigare forskning fått resultat i att professionella inom barnpedagogiken har mycket lite kunskap om mångfald och hur man stöder barn från andra kulturer inom barngrupper.

Resultatet i denna undersökning stöder de tidigare undersökningarna dvs. att pedagogerna har en brist på förståelse för betydelsen av kulturell och etnisk mångfald samt hur man skall handla problem i frågor gällande diversitet. Många av respondenterna hade inte kommit så ofta i kontakt med människor från andra kulturer och ansåg därmed att det inte fanns ett behov eller motivation att utvidga pedagogiken mot en mer multikulturell syn. Enligt forskningen bör en utbildad pedagog i denna bransch ha kunskap att lära ut kunskap om olika kulturer samt etniska grupper trots att det inte finns barn från andra kulturer i en barngrupp, men i denna undersökning saknades denna kunskap hos de flesta av respondenterna. Pedagogernas attityderna för multikulturell pedagogik hade mest påverkan då det fanns någon från en annan kultur i barngruppen samt för att öka medvetenheten och acceptansen för barnen mot andra kulturer.

Respondenterna svarade inte på alla frågor samt många av svaren man fick i forskningen var motstridiga, vilket leder till att resultatet är svårtolkat. Undersökningen var relativt liten och går inte att generalisera, men den kan ge riktgivande fakta om hur det står till.

2.2 Inkludering

I artikeln *Dismay and Disappointment: Parental Involvement of Latino Immigrant Parents* gjord av Y. Fred Ramirez år 2003 undersöktes latinska invandrarfamiljer bosatta i Californien vars barn befann sig i engelskspråkiga skolor i trakten. Syftet med undersökningen var att med hjälp av intervjuer få fram föräldrarnas åsikt om samarbetet med skolan samt hur föräldrarna och barnen blir bemötta av skolpersonalen. I undersökningen deltog 29 kvinnor samt 14 män. Respondenterna intervjuades gruppvis i tre olika omgångar.

Resultatet av undersökningen var att föräldrarna ansåg att skolpersonalen inte beaktade barnen och föräldrarnas bakgrund tillräckligt, samt förbisåg deras behov. En gemensam önskan var att skolpersonalen skulle ha mer tid för att lyssna på föräldrarna samt barnen. Eftersom det fanns kulturskillnader och språksvårigheter uppkom det ofta missuppfattningar. Föräldrarna talade mest spanska och hade därmed svårt att kommunicera med lärarna och önskade att skolpersonalen skulle beakta detta mer under föräldratillfällena i skolan med att till exempel ha med en tolk.

I undersökningen kom också fram att skolpersonalen inte hade koll på från hurdana olika kulturer barnen kom från samt hur det borde beaktas. För ett bättre samarbete önskades att lärarna skulle bekanta sig med familjen och deras kultur, delta i gemenskapens evenemang, ta med föräldrar till skolklasserna för att berätta om sin kultur, samt använda sig av en tolk vid föräldramöten och dylika familjeevenemang.

Monikulttuuriset lapset ja aikuiset (Kuusisto 2010) var ett forsknings- och utvecklingsprojekt vars syfte var att utforska hurdana utmaningar och möjligheter det finns i ett multikulturellt daghem samt hitta och utveckla fungerande arbetssätt i multikulturella miljöer på daghem som bättre motsvarar familjernas behov. Undersökningen gjordes på initiativ av Helsingfors socialverk.

Metoden i undersökningen var tvärvetenskaplig och man använde sig av intervjuer, observationer samt enkäter. Materialet samlades under ett år genom gruppintervjuer av personal, enskilda intervjuer av daghemmens föreståndare samt föräldrar. I intervjuerna med föräldrarna var både den finländska och utländska kulturen representerad. I

forskningen observerades och intervjuades barnen. Slutligen skickades även en enkät till personalen i tre olika omgångar under året. Fyra olika daghem i Helsingforsregionen forskades i ramen för undersökningen.

I undersökningen forskades inom lärandemiljön, hur man stöder barnen till att växa och utveckla sig samt familjesamarbete inom dagvården. Resultatet kategoriserades i tio olika teman som var: Mångsidigt lärande, att bygga upp en identitet, växelverkan, diskriminering och mobbning i daghemmet, livsåskådning och traditioner i daghemmet, konst i ett multikulturellt daghem, social och språklig kompetens i en multikulturell grupp, föräldrasamarbete, smågruppsverksamhet samt kultur och mattraditioner.

Resultatet visade att både föräldrar och personal ansåg den kulturella mångfalden som en rikedom och tyckte det var bra att lära barnen till mångfald redan från liten. Trots att man för det mesta såg den kulturella mångfalden som en rikedom, förde den också med sig en massa utmaningar. Personalen betonade att de haft mycket extra arbete då man måste beakta olika kulturer t.ex vid högtider samt vid matsituationer. Också personalbrist, och främst brist på kunnig personal var en faktor som kom upp i resultatet. Språksvårigheter ledde till missförstånd mellan både personalen och barnen och personalen och föräldrarna vilket igen ledde till svårigheter med föräldrasamarbete.

Utgående från resultatet av undersökningen gjordes en handbok "*Homma hanskassa – päiväkodin monimuotoisuus rikkautena*" som beskriver teman som uppkom i undersökningen samt hur man kunde tillämpa dem i ett multikulturellt daghem.

I artikeln "Tid till att bli svensk: En studie av mottagande av nyanlända barn och familjer i den svenska förskolan", skriven av Johannes Lunneblad (2013) beskrivs hur pedagogerna ser på invandrarfamiljer och deras inkludering i den svenska förskolan. Forskningens utgångspunkt låg i projektet "Barns bästa- för flyktingbarn i förskolan" som var ett två-årigt projekt om hur man bidrar till att utveckla mottagande av invandrarfamiljer i förskolan.

I forskningen deltog personal från två daghem på områden där 50 % av befolkningen var invandrare. Förskolepersonalen som deltog i undersökningen var speciellt inriktade på att motta nyanlända invandrarfamiljer. Som metod användes observationer, samtal

samt intervjuer av personal enskilt och i grupper. Under observeringsperioden observerades främst rutinmässiga händelser som hämtning och lämning av barnet, måltider och aktiviteter. Intervjuerna skedde i fokusgrupper i tre omgångar. I den tredje omgången deltog förutom personalen på förskolan också förskolechefer, psykologer samt förskoleutvecklare.

Resultatet av forskningen var att pedagogerna inte kunde se ett entydigt sätt i hur man skall motta nyanlända flyktingar. I många fall under undersökningen kom det fram att pedagogerna ansåg att föräldrarna hade svårt att anpassa sig till den svenska förskolans rutiner. På många fronter försöker pedagogerna utgå från barnens och föräldrarnas behov för att inte trampa över familjernas kultur men ibland måste man också lära föräldrarna och barnen att anpassa sig till sveriges normer för att verksamheten skall fungera. I och med att familjen kommer från en annan kultur påpekades att det uppkommer en hel del missförstånd. Eftersom familjer med invandrarbakgrund ofta har en högre risk att bli marginaliserade från samhället ser man det ofta som en lösning att kompensera familjens kulturella brister med de svenska, vilket igen leder till att man trampar över familjens egna kultur. Därmed påstås att mottagande av flyktingfamiljer i en svensk förskola kan vara komplext.

3 TEORETISK REFERENSRAM

I detta kapitel kommer jag att presentera den teoretiska grund som jag kommer att använda i mitt arbete. Eftersom syftet i mitt arbete är studera inkludering av invandrarföräldrar och -barn i daghemsverksamheten ur ett personalperspektiv, kommer jag att ta upp begrepp som bl.a. multikulturellt arbete, interkulturell kompetens samt inkludering av familj i både synvinkeln av barn och föräldrar skilt. Som en väsentlig teori inom interkulturell kompetens har jag valt att ta upp utvecklingsmodellen interkulturell sensibilitet.

3.1 Multikulturellt arbete inom dagvården

Vi lever i ett samhälle där allt fler har ursprung i ett annat land än där man befinner sig i. Multikulturalitet är ett mångfacetterat begrepp och kan handla om allt från att jämföra invandrare och deras kultur med majoritetskulturen, till att fundera på frågor kring religion, språk, socialklass osv. Multikulturalitet betyder därmed inte alltid att man har en annan etnicitet. (Paavola 2010: 26-27) I mitt arbete kommer jag dock att använda begreppet i relation med hur vi förhåller oss till invandrare och deras kultur i relation till majoritetsbefolkningen och dess kultur.

Förr ansåg man att en kultur var relativt konservativ eftersom en från en annan kultur skulle kunna förutse den andres beteende från sina tidigare kunskaper. Numera ser man en kultur som något som ändras konstant och som tar till sig från andra kulturer. (Baldock 2010:3) Renodlade kulturer är numera få och existerar endast i platser som är strikt avgränsade från övrig population. Att en kultur tar åt sig från andra kulturer hjälper oss att komma överens bättre då man skapar någon slags brygga mellan kulturer genom vanor och värderingar. Att förstå sig och vilja lära sig från en annan kultur är starten på jämlikhet mellan kulturer, vilket underlättar umgänge mellan kulturer (Baldock 2010:18–21 & 33)

Lagen om främjande av integration (1386/2010) samt diskrimineringslagen (1325/2014) skall garantera att invandrare i Finland inte diskrimineras på grund av deras etniska bakgrund. De skall säkerställas om att få lika tjänster som de övriga finländarna, som t.ex. daghemsp plats för barnen, samt att rasism inte förekommer. Detta betyder att vi som professionella på daghemmen bör se till att alla behandlas lika oberoende av bakgrunden samt framhäva att multikulturalitet och olikhet är en rikedom. Inom dagvården utgår verksamheten från grunderna för planen för småbarnsfostran (Stakes 2005). I planen behandlas också inkludering av multikulturalitet. Enligt planen strävar man efter att inkludera barnet i det finska samhället och kulturen samtidigt som man stöder barnet till att behålla sin egen kultur och sitt språk. Inom planen för småbarnsfostran betonas att det är viktigt att pedagogerna har en kulturell medvetenhet och bekantar sig med barnets kultur och historia och inkluderar det i barnens vardag. Inom småbarnsfostran skall man se till att stöda de sociala relationerna och stöda barnet

till att lära sig majoritetsspråket i landet. Föräldrasamarbetet är extra viktigt vid dessa fall. (Stakes 2005)

Pedagogerna inom dagvården har en speciellt viktig roll för inkluderingen eftersom det är oftast den myndighet invandrarfamiljer kommer mest i kontakt med. Därmed är det viktigt att också satsa på att denna relation blir respekt- och tillitsfull, då dagvårdsenheten representerar ganska långt hela landet för en invandrarfamilj. (Bozarslan 2001:16) En av dagvårdens viktigaste uppgifter är att motarbeta diskriminering samt fördomar och öka solidaritet och tolerans mellan människor. Därmed är dagvårdsarenan en viktig mötesplats för både invandrarfamiljer samt finländska familjer (Lunneblad 2009:43). Invandrare i allmänhet har en hög risk för marginalisering i ett samhälle men speciellt invandrabarn är i farozonen att bli exkluderade från samhället inte bara för att de är invandrare men också för att de ofta har en lägre socioekonomisk status. Vanligaste orsaker till barnens marginalisering är föräldrarnas arbetslöshet, språksvårigheter samt samhälles attityder mot invandrare. Dagvården har en betydande roll i att motverka exklusion från samhället. Då det finns barn från olika kulturer i en barngrupp har ett multikulturellt kunnande en betydande roll. Speciellt ett kulturellt kunnande sätts på prov då man bemöter en person från en annan kultur. En viktig uppgift inom dagvården är att stärka barnens kulturella identitet. Målet är att barnet skall bli medveten om sin egen etnicitet samt kultur och respektera den trots att den inte hör till majoritetskulturen. (STM 2007)

Att få mer kunskap om invandrare och deras inkludering i dagvården och samhället är nyckeln till minska osäkerhet i sin roll som pedagog. Utan kunskap kan man få en känsla av maktlöshet vilket kan leda till motivationsbrist som påverkar hela barngruppen. Därmed är det viktigt att fortbilda daghemmets personal för att de bättre skall kunna bemöta och inkludera invandrarfamiljer i dagvården. Vid sådana situationer behövs också mycket stöd för pedagoger. Arbetshandledning är mycket viktig för att inte ångesten eller okunskapen tar över. (Paavola 2010)

3.1.1 Interkulturell kompetens

För att kunna arbeta på bästa sätt i en multikulturell miljö krävs en interkulturell kompetens. En interkulturell kompetens handlar om en process där man jobbar med

olika kulturer, skapar ömsesidig respekt samt där toleransen och jämlikheten mellan människor ökar med hjälp av den nya kunskapen (Lunneblad 2009:28). Interkulturell kompetens innebär också medvetenhet om hur man på bästa sätt arbetar multikulturellt samt en vilja och kunskap att handla och interagera med olika kulturer. Interkulturella kompetensen har sitt ursprung i den amerikanska militären där man konstaterade att det underlättar umgänge då man faktiskt förstår sig på en annan person och varifrån hen kommer och hur de tänker. (Baldock 2010: 35-39) Multikulturalitet ställer alltid vissa utmaningar, men då vi är medvetna om dem samt om vårt eget sätt att hantera situationen, kan vi arbeta för att utveckla vårt sätt att jobba. Ofta tänker man att ens egna kultur är den enda rätta.

En interkulturell kompetens baserar sig på tre nivåer. En känslonivå som är en slags medvetenhetsprocess som sätts igång i och med ökad kunskap för att reducera fördomar. Till denna hör också att känna empati, tolerera osäkerhet samt att kunna respektera nya synvinklar. Också nyfikenhet för att utsätta sig i nya situationer och bland nya människor och kunna ta åt sig ny kunskap är här viktig. Den andra nivån är en så kallad kognitiv nivå som handlar om att få kunskap om olika kulturer, språket, historia, politik samt att kunna förstå sig på olika slags normer och värderingar. Den sista nivån i processen kallas för genomförande nivån dvs. en nivå där man är i kontakt med människor från olika kulturer och kan vara lyhörd och noggrann med att försäkra att man uppfattat rätt. Nivån handlar också om att kunna respektera de nya synvinklarna och se något i ett helt nytt ljus. (Berninghausen & Hech-El Minshawi 2009: 246-247)

Förutom de tre nivåerna i interkulturella kompetensen, beskriver Baldock (2010:35–39) faktorer som har betydelse för den interkulturella kompetensen. Till dessa faktorer hör bl.a. pedagogens attityd, kunskap om den andras kultur, kunna tolka rätt på basen av den kunskap man har, kunna skapa ny kunskap genom interaktion med någon annan från en annan kultur samt kritisk självmedvetenhet. Han menar att mycket handlar om att ifall man inte själv är intresserad av att lära sig från den andra och har en negativ attityd gentemot andra kulturer, kommer det att synas i pedagogens förhållningssätt samt verksamhet. Ett ständigt lärande från en annan person genom interaktion hjälper att skapa en realistisk bild och öka förståelsen för den andra kulturen och hjälper en att släppa de stereotyper man har. Med ökad kunskap börjar man också rikta sin uppmärksamhet från yttre faktorer till inre motiv. Med att kritiskt granska sina

stereotypier börjar man kunna sätta sig i den andras situation oberoende av kultur. En interkulturell kompetens förutsätter med andra ord att man utsätter sig för multikulturalitet. En ständig kritisk självmedvetenhet och analys om sin kunskap och agerande hjälper en att kunna förbättra och utvidga sin verksamhet. (Paavola 2010:80–81, Baldock 2010:35–39)

Arbete med en multikulturell barngrupp i dagvården kan skapa olika utmaningar, speciellt ifall man inte har förberedelser för hur det påverkar gruppen och en själv. Ifall det finns någon enstaka från en annan kultur i barngruppen fortsätter man ofta som förut med verksamheten, medan då en oerfaren pedagog som råkar ut för flera barn från en annan kultur i barngruppen kan känna sig mer osäker. Då man inte har någon tidigare erfarenhet eller kunskap om multikulturalitet utgår man ofta från sina egna stereotypier. Att utgå från stereotypier är inte gynnande för barnet eftersom man inte ser barnet som en egen individ utan utgår från något som kanske inte stämmer och ger därmed förutfattade meningar om ett barn. Det är därmed viktigt att ha en interkulturell kompetens inom dagvården eftersom en positiv och välkommande attityd där man är genuint inresserad av att lära känna barnet stärker också barnets egen identitet. (Paavola 2010:74–77)

Vid möten med människor från andra kulturer är också den interkulturella kommunikationen en viktig del. Kommunikation handlar aldrig endast om språket som talas utan också om gester och ansiktsuttryck. Trots att man skulle hitta ett gemensamt språk att tala, kan gesterna berätta något helt annat om oss. Därmed är det viktigt att vara medveten också om det egna kroppsspråket och om vad den signalerar. Ett respektfullt möte betyder inte att man borde anpassa sig till den andras kultur och gester och göra lika utan det handlar om att kunna godkänna den andras sätt att tolka saker och gestikulera. Vid möten med andra kulturer bör man ändå vara försiktig och vara tydlig i sitt språk, bekräfta att man uppfattat den andra rätt samt klä sina känslor i ord för att undvika missförstånd. I möten med barn är det speciellt viktigt med kroppsspråket samt att klä känslor i ord eftersom ett barn som kommit i en ny kultur och kanske inte kan språket så bra behöver bekräftelse för sina känslor och ett sätt att känna sig förstådd. (Berninghausen & Hecht-El Minshawi 2009:66-67)

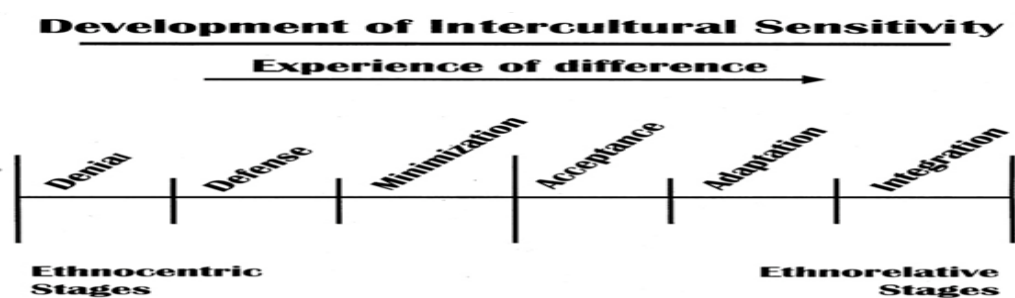
Det är viktigt att komma ihåg att en interkulturell kompetens inte är ett resultat utan en ständig process som man bör utveckla. Med att vara öppen för nya kulturer och lära sig från sina misstag samt med att inte undvika konflikter kan man nå en kompetens. Genom en interkulturell kompetens skapas ömsesidig respekt, jämlikhet och tolerans. Men för att kunna uppnå det bör man vara medveten om hur t.ex. rasism, fördomar samt stereotyper påverkar ens kommunikation och sociala relationer. En interkulturell kompetens kan leda till interkulturell sensitivitet som hjälper en att se kulturer från den andras synvinkel samt att kunna sätta sig i den andras position. (Lahdenperä: 2004:15–18)

Utvecklingsmodell för interkulturell sensitivitet

Forskare inom interkulturell kompetens har utvecklat en modell för hur en interkulturell process kan leda till interkulturell sensitivitet. I följande kommer jag att presentera utvecklingsmodellen för interkulturell sensitivitet.

Forskarna Janet och Milton Bennett (2004) har utvecklat en modell för interkulturell sensitivitet. Antagandet i teorin är att då man blir mer erfaren med olika kulturer blir man också mer kompetent inom interkulturell växelverkan. Med andra ord ändras ens kognitiva tänkande och attityd om en kultur då man får mer kunskap och erfarenhet om det. Modellen har sex steg där de första tre är etnocentriska dvs. där ens egen kultur är den centrala, medan de tre sista stegen är etnorelaterade där man kan relatera sin egen kultur till andra kulturer. I teorin sker interkulturell kompetens stegvis från en mer nonchalant attityd till en integration av olika kulturer.

Stegen i teorin är följande

Figur 1 den kulturella kompetensens utformande Bennett & Bennett 2004: 153

Etnocentriska:

1. **Förnekande fasen**, där man undviker mångfald och erfar inte andra kulturer och olikheter trots att de existerar i miljön. Attityden är att den egna kulturen är den enda rätta.
2. **Defens fasen**, där stereotypier leder vårt beteende och tankesätt. Människorna är grupperade med oss vs dem. Man beteer sig arrogant och väldigt självsäkert vid möten med andra kulturer. Man ser sin egen kultur som bra och den andras kultur som underlägsen.
3. **Minimalisering**, etiketter och seder är accepterade men man antar fortfarande att man inte behöver anpassa sig för den andra kulturen utan anser att innerst är vi alla lika enligt den egna kulturen. Man förnekar mer kulturen än själva personerna i kulturen.

Etnorelaterade:

4. **Acceptans**, man accepterar att det finns olika sammansättningar av kulturer och att alla är lika värda. Detta betyder inte dock ännu att man skulle gilla eller vara ense om saker. Man har fortfarande svårt med att veta hur man skall utöva makten utan att trampa på den andra kulturen för mycket.
5. **Adaption**, man kan byta perspektiv från en kulturs världssyn till en annan. Man kommer ofta till denna fas då man arbetar i mångkulturella miljöer. I denna fas räcker det inte mera med att man känner igen en annan kultur utan man skall kunna sätta sig i den andras position också. Den kunskap man fått vid det här skedet blir till genuint agerande. Ett agerande för acceptande för den andra kulturen skall ske genuint och inte eftersom det är så det borde gå till.
6. **Integration**, i denna sista fas kan man erfara sig själv och andra från olika kulturella synvinklar och kunna flexibelt hantera kulturer i olika kontexter.

Dessa faser kan gås igenom eller så kan utvecklingen stanna då man inte helt enkelt kan ta in en annan synvinkel av kulturer. För att kunna nå den kulturella integrationen måste man utsättas för mångkulturalitet. Bennett & Bennett påpekar att en interkulturell kompetens inte sker utan kunskap och attitydändring om den andra kulturen. Ofta har en människa förutfattade meningar om en kultur och människor som hör till dem. Bennett

& Bennett menar att generaliseringar som baserar sig på relevant forskning är bättre än att ha stereotypier som kommer via egna och andras vardagliga erfarenheter som ofta har en mer negativ klang. Bennett & Bennett menar att man inte kan ändra på sitt beteende till ett mer kulturaccepterat bara för att det är så man borde vara ifall det inte är så man egentligen känner. Ett beteende arbetar aldrig utan tanke och emotioner vilket tyder på att ett falskt beteende syns utanpå. (Bennett 2004: 149-158, Paavola 2010:78-80)

3.2 Inkludering av invandrarfamiljer inom dagvården

Här kommer jag att ta upp teori om inkludering av föräldrar samt barn i dagvården. Med dagvården syftar jag på instansen samt verksamheten som sker inom ramarna för dagvården för alla barn som är bosatta i Finland. Madsen (2006:172–174) talar om inklusion och inklusiva skolor där alla skall beaktas som likvärda trots olikheter och särskilda behov. I mitt arbete utgår jag också från denna definition där jag med begreppet inklusion av invandrarföräldrar och barn syftar till att jämställa föräldrar samt barn med utländsk bakgrund med finska medborgarfamiljer.

3.2.1 Inkludering av föräldrar

Samarbetet mellan daghemmet och familjen är alltid viktig i fråga om att kunna stöda barnet i att anpassa sig till daghemmet, men speciellt viktig blir den då familjen kommer från en annan kultur än majoritetskulturen. Tillsammans med familjen skall pedagogen stöda barnet till den nya kulturen och språket, samt till att kunna behålla barnets egen kultur och språk. (Baldock 2010:85) Ett bra familjesamarbete mellan föräldrarna och personalen har visats förbättra barnets skolframgång samt hindra exkludering från samhället. (Alitolppa-Niitamo 2013:117)

En av de största utmaningarna med att skapa en ordentlig föräldrarelation är språket. Det kan vara svårt för en pedagog att ens starta en relation med en förälder där det inte finns ett gemensamt kommunikationsmedel. Det är ändå viktigt att försöka kommunicera på ett eller annat sätt för att få igång processen. Det att man försöker kommunicera ens med hjälp av gester om inte annat, meddelar en känsla åt föräldrarna att hen blir sedd och hjälper därmed att öka tilliten. Så långt som möjligt är det bra att

använda sig av en tolk, speciellt i början av processen då man går igenom grundprinciperna med dagvården. En bra relation mellan föräldrarna och pedagogen påverkar också barnets trygghet, eftersom barnen är bra på att läsa av de vuxna. Ett möte mellan föräldrarna och pedagogen kan påverka barnets trygghetskänsla endera positivt eller negativt beroende på hur relationen blir. (Bozarslan 2001:17&38-42 & Bouakaz 2009: 59)

Det kan vara svårt att bemöta en förälder med en annan kulturell bakgrund om det finns ömsesidiga fördomar mot varandra. En invandrarförälder kan ofta vara väldigt sensitiv mot attityder från andra och därmed lätt tolka missuppfattningar som fördomar och därmed lägga upp en skyddsmur vilket försvårar samarbetet (Alitolppa-Niitamo:2013:124). Också tidigare erfarenheterna av t.ex dagvården kan påverka hur relationen sätts igång. Med negativa tidigare erfarenheter kanske man måste jobba lite hårdare för att skapa en relation med tillit (Bouakaz 2009:60). Utgångspunkten bör alltid vara den att eftersom föräldrarna är villiga att lämna barnet på daghemmet måste de ha en god vilja mot att börja ett samarbete med daghemmets personal (Baldock 2010: 85-89). En förälder från en annan kultur har en större tendens att inte dela med sig information om sig själv, sin familj och det övriga privatlivet, vilket leder till att myndigheterna kan ha svårt att få fram information om barnet som skulle gynna hans välmående. Barnen är också oftast lojala för sina föräldrar i dessa saker och vissa problem kommer kanske fram först i ett senare skede, vilket igen leder till att stödinsatser kanske sätts in för sent. Därför är det viktigt att skapa en öppen dialog och skapa ett förtroende där båda parterna kan komma med information och kunskap om det man vet bäst om. Som professionell måste man undvika ett ensidigt informationsgivande som lätt kan uppstå då man har svårt att förstå den andra parten. Som pedagog är det också bra att komma ihåg att visa stöd och acceptans för föräldraskapet. Trots att man kommer från olika kulturer och har olika sätt att uppfostra barn, är inte den andras sätt felaktig som bör nedtryckas. (Baldock 2010:57–59 & Alitolppa-Niitamo 2013: 125-127) Föräldrarna vet bäst om barnet och dess kultur och normer medan pedagogerna är experter på dagvården och dess verksamhet. Det är viktigt att pedagogen faktiskt är intresserad av att få mer information om familjen och deras kultur och att poängen inte är att stämpla olikheten utan att se det som en kulturrikedom i barngruppen. En pedagog skall inte heller vara rädd för att fråga saker

man inte vet. Det att man är professionell betyder inte att man vet allting. Därmed är det bra att erkänna att man inte vet något än att utgå från sina stereotypier som kan vara felaktiga. Det att man inte förstår sig på en annans kultur är lika mycket pedagogens som den andra partens fel, och det skall man jobba för tillsammans (Baldock 2010:85–89).

Föräldrar från olika kulturer kan ha olika förväntningar på både samarbetet och verksamheten i daghemmet. Vissa kommer från länder där man inte egentligen har någon kontakt mellan daghemmet och föräldrarna och därmed är det en helt ny grej för dem. Därmed är det bra som pedagog att komma ihåg att ifall föräldrarna är väldigt passiva i att ta kontakt, betyder det inte nödvändigtvis att de inte bryr sig utan att de helt enkelt inte är vana med det och kanske inte vet hur man skall gå till väga. Det är därmed bra att ömsesidigt diskutera om förväntningar båda parterna har på varandra och verksamheten, också förväntningarna föräldrarna har på sina barn är viktiga för pedagogen att veta eftersom t.ex barnasynen kan vara så olika i olika kulturer. (Alitolppa-Niitamo 2013: 119-122). Som det också skrivs i grunderna för planen för småbarnsfostran (Stakes 2005:42-44)är det viktigt att tillsammans med föräldrarna också diskutera målen och principerna i Finlands småbarnsfostran samt hur man på bästa sätt kan stöda barnet till att utveckla en multikulturell identitet. Föräldrarnas kunskaper skall också inkluderas i dagvårdssamarbetet för att bättre kunna stöda den kulturella identiteten hos barnet. Inom småbarnsfostran skall man uppmuntra barnet till att uttrycka sin egen kultur och använda sitt språk men det slutliga ansvaret för det ligger ändå hos den egna familjen. Inom småbarnsfostran stöder man också integreringen av hela familjen. Det att föräldrarna är intresserade av verksamheten och att stöda barnet till att anpassa sig till verksamheten gör barnet också mer motiverad och anpassad. (Paavola 2010: 125-126& 234)

Att inkludera föräldrarna i daghemsverksamheten kan vara ett sätt att få in en ny kultur på ett lämpligt sätt. Man kan t.ex. be en förälder och komma och berätta om sit liv och sin kultur på ett sätt som intresserar barnen. Ett sätt kan vara att diskutera om lekar. Man kan inse sist och slutligen att vi inte är så olika trots att man lever lite annorlunda eller kanske har ett annat utseende. Att ha en förälder personligen och berätta om sin kultur ger barnen en både mer realistisk bild om en kultur samt ökar medvetenheten om att en annan kultur inte är så exotisk som man ofta med stereotypier får det att låta. Det är

något som händer i någons familj varje dag precis som i majoritetsbarnens egen kultur. (Baldock 2010:67-69) Det är också bra att ha föräldrarna med under dagarna för att se hur de dagliga rutinerna sköts och vad verksamheten konkret går ut på. Det att man inkluderar föräldrarna på sätt eller annat i själva dagvården hjälper också pedagogerna och de andra föräldrarna att få bort en viss vi-dem anda som lätt skapas av ovisshet. En bättre kunskap om den andra kulturen hjälper oss att bättre respektera det som är olikt oss. (Bouakaz 2009:63-65)

3.2.2 Inkludering av barn

Det hör till pedagogernas ansvar att skapa en trygg relation med barnet. Ett invandrarbarn kan ofta ha svåra erfarenheter från tidigare barndom och därmed är det viktigt att pedagogerna blir medvetena om dem och kan ta dessa händelser i beaktan. Vid sådana situationer är det viktigt att också reflektera över sin egen historia och sig själv för att förstå varför man reagerar på ett visst sätt på olika fall. Olikheter inom en barngrupp är alltid positivt eftersom det lär barnen tolerans och visar att vi är alla lika värda trots att vi är olika. Ofta kan det vara bra att ha en pedagog som också kommer från en annan kultur än majoritetskulturen för att invandrade barnen skall lättare kunna identifiera sig med den personen. Eftersom barn från en annan kultur tar mer utrymme, är det viktigt att också de andra barnen blir sedda i barngruppen. (Bozarslan 2001:29–33) För ett invandrarbarn är en känsla av samhörighet extremt viktig för hens välmående och det är på pedagogens ansvar att skapa en brygga mellan dessa kulturer så att alla kan känna sig betydelsefulla och lika värda. (Alitolppa-Niitamo 2013:118)

Miljön och dess påverkan för barnets inkludering är också en viktig sak att tänka på. För att barnen som inte kan språket skall kunna känna sig delaktiga i barngruppen gäller det att aktivera barnen till lekar där man inte behöver använda språket. Sådana lekar kan vara t.ex lekar med vatten eller andra saker man håller på med konkret till skillnad från t.ex rollekar. För att skapa en känsla av att passa in, kan man ta in i miljön olika leksaker eller saker som finns i de olika kulturerna. I dockvrån kan man ta med stickor att äta med eller annat för att öka den multikulturella miljön samt för att barnen ska få en känsla av att också hens kultur är viktig på daghemmet. (Kalliala 2015)

Invandrarbarn kan ofta ha varit med om svåra erfarenheter innan de bosatt sig i landet vilket kan skapa oro i barnet. Daghemmet kan ofta vara en kanal för att släppa ut sina instängda känslor eftersom man inte vågar visa dem hemma. Barnets oro skapar oro också i hela barngruppen. Därmed är det viktigt för en pedagog att finnas där som en trygg vuxen för alla barnen. Eftersom ett invandrarbarn ofta har mer oro i sig på grund av allt nytt och osäkert tar invänjningen i daghemmet en längre tid. Då föräldrarna är den trygga fasta punkten för barnet, kan det vara svårt att släppa taget och lita på dagvårdspersonalen. Det är viktigt att barnet har genast från början en ansvarsperson som skapar en relation med barnet. Ofta kan detta ta en längre tid och ibland kan barnet ha svårt att även ta kontakt med de andra barnen samt dagvårdspersonalen innan relationen med ansvarspersonen kommit ordentligt igång. (Ellneby 2007:34-37)

Invandrarbarn har ibland varit med om saker som inte barn i normala fall borde vara med om och har därmed kanske gått miste om en normal barndom. En av bristerna som ofta förekommer är okunnighet till lek. Vissa barn vet helt enkel inte hur man skall leka ifall man inte lär dem det. Här är det viktigt att ha tid för barnet att lära hen att leka i en trygg miljö. Leken är viktig för barn eftersom det är ett sätt för dem att bearbeta intryck, skaffa erfarenheter och uttrycka sig. Utöver det är den speciellt viktig för invandrarbarn som inte lärt sig språket ännu. Via leken utveckas språket lätt och på ett gemytligt sätt. (Ellneby 2007:36-37&98-101)

Språk och Kultur

Genom språket uttrycker man inte endast det kommunikativa utan språket hör också ihop med identiteten samt kulturen. Man kan egentligen säga att språket lever i symbios med kulturen. Eftersom språket är så starkt förknippat med identiteten är det speciellt viktigt för ett barn som kommit till ett främmande land att stärka både barnets modersmål samt stöda barnet till att lära sig det nya språket. För att stärka barnets självbild och identitet krävs en positiv respons för barnets kultur samt intresse och uppmuntran från både pedagogernas samt barnens sida. I en dagvårdsmiljö med invandrarbarn som har olika modersmål är det viktigt att aldrig neka dem att tala sitt modersmål. Genom att förbjuda ett barn att tala sitt modersmål förbjuder man samtidigt barnets kultur vilket påverkar negativt på barnets självbild. Följderna kan bli att barnet själv börjar förneka och skämmas över sitt eget ursprung. Trots motsägelser lär sig barnet ett nytt språk lättare då hen först har en bra bas på sitt eget modersmål. Därmed

är det inte fel att på t.ex daghemmet låta barnet uttrycka sig på sitt modersmål bara man också ger orden för samma sak på det nya språket. Med andra ord kan man säga att barnets modersmål är en brygga till det nya språket. Det man bör tänka på då det finns barn från olika kulturer i daghemmet är den verksamhet som lämnas utanför. Ifall ett barn kommer in i en kultur där hen inte alls känner igen sig, kan det leda till att barnen känner att man är mindre värd och därmed skaffar sig en negativ självbild. Därmed är det bra att också beakta barnets språk och kultur i verksamheten på olika sätt. Lätt är det t.ex genom sånger, rim och ramsor samt sagor. Trots att ansvaret för barnets modersmål ligger hos föräldrarna, vore det bra ifall barnet också skulle få höra sitt modersmål i dagvårdsmiljön t.ex i form av att någon på daghemmet också kan tala det eller via ljudsagor osv. En brist av eget modersmål kan leda till svårigheter för barnet och hans identitet och självbild. Därmed är det speciellt viktigt som pedagog att uppmärksamma och uppmuntra positivt barnets modersmål också vid sidan om det nya språket. (Ladberg 2000:124–134 & 180-181, Hedencrona & Kós-Dienes 2003:19)

Som tidigare nämnt är det viktigt att barnet känner sig bekväm i sin egen kultur medan den nya kulturen lärs för barnet. Språket och kommunikationen är en av de lättaste vägarna till att bli förstådd och till att känna sig delaktig i en grupp med okända människor. För ett barn som inte kan majoritetsspråket är det extra viktigt att hitta en väg till kommunikation för att barnet inte skulle känna sig utanför. Som pedagog är det bra att komma ihåg att fokusera på barnets kompetenser istället för bister. Det kan vara väldigt otäckt för ett barn att komma till ett ställe där man inte blir förstådd. Speciellt ifall barnet varit med om andra otäcka erfarenheter tidigare t.ex i samband med flykten från hemlandet. Med barnets egen kultur och språk som bro lärs barnet det nya språket. Genom språket lärs också samtidigt kulturenliga hälsningar, fraser och annat med hjälp av t.ex sånger. Med barn är det viktigt att tänka att det inte är språkundervisningen som är det viktigaste utan att öka barnets självkänsla. (Ladberg 2000:129-135 & 180 , Ellneby 2007:192)

Ett daghem är främst det enda arena där barnet får lära sig det nya främmande språket. Ett barn i dagvårdsålder är ännu väldigt sensitiv till att lära sig nya språk och därmed är det viktigt som pedagog att kunna stärka det nya språket. I arbete med barn är det alltid viktigt att reflektera över det egna språket. Då det är fråga om invandrarbarn är det extra

viktigt att tala tydligt i hela meningar och att inte lämna ord utsagda. Barn lär sig snabbt ifall man ger dem språket. Men ifall det inte finns ett ordentligt exempel kan inte barnet lära sig heller ett nytt språk. Som pedagog gäller det att vara lyhörd för barnens intressen och locka barnet till samtal. För ett invandrarbarn är det viktigaste att finnas där och att locka barnet till att tala trots att det inte går felfritt. Det gäller att hitta barnens egna intresseområden för att kunna spinna vidare på språket och få barnet intresserat av att lära sig. (Ellneby 2007:192–194)

4 METOD

I detta kapitel kommer jag att redogöra för min undersökningsmetod samt motivera den. I mitt arbete valde jag att använda mig av en kvalitativ metod eftersom jag ansåg att jag inte skulle få tillräckligt med djupgående information genom t.ex. enkäter. Inom de kvalitativa metoderna för forskning valde jag fokusgrupper. Eftersom mitt syfte var att studera inkludering av invandrarföräldrar och -barn i daghemsverksamheten ur ett personalperspektiv ansåg jag att en diskussion med flera personer skulle gynna mitt arbete bäst. Också de etiska övervägandena kommer att diskuteras i detta kapitel.

4.1 Fokusgrupp intervju som metod

I mitt arbete valde jag att använda mig av fokusgrupper. Fokusgrupper istället för individuella intervjuer valde jag eftersom jag ansåg att jag skulle få fler synvinklar samt mer djupgående material då det fanns flera deltagare att diskutera samma ämne med. Mitt tema för arbetet var också ganska avgränsat vilket ledde till att jag ansåg att en gruppintervju skulle hållas bättre inom ramarna för temat än då det inte skulle vara så avgränsat.

Fokusgrupp är en slags diskussion bland en förutbestämd grupp om ett förutbestämt ämne. Målet med fokusgruppen är att samla in material till forskning. De tre kännetecknande sakerna i en fokusgrupp är att det är en datainsamlingsmetod, den sker genom en gruppdiskussion samt att ämnet är förutbestämt av undersökaren. I en fokusgrupp är moderatorns roll att styra diskussionen på rätt spår och att bidra med nya

frågor då samtalet tystnar. Målet med en fokusgrupp är att tillsammans i grupp komma upp med nya synvinklar om ämnet samt bidra med information till forskningen. (Wibeck 2010:25–28) Enligt Jacobsen (2007:94) är en gruppintervju en passande metod då temat är tillräckligt avgränsat samt då man har som syfte att få reda på individers erfarenheter om någon viss händelse eller situation.

4.2 Insamling av data

Jag började med att kontakta daghem från Vanda stad med kriteriet om att det förutom finska barn skulle finnas multikulturella barn i daghemmet. Eftersom daghemmen var inom Vanda stad, sökte jag forskningslov därifrån. Efter att forskningslovet godkändes, kontaktade jag daghemmen på nytt med officiella brev (bilaga 1 & 2) om vad mitt arbete innebar samt önskade att få en kontaktperson för att få ihop en fokusgrupp från varje daghem.

Fokusgrupperna bestod av 4-5 personer per grupp och i de grupperna var utbildningarna många, allt från barnträdgårdslärare till språkassistenter. Jag ansåg att det var bra att gruppen inte endast representerade en utbildning utan att respondenterna hade olika utbildningar och fick komma med sin synvinkel om vad arbetet med invandrarfamiljer innebär. Intervjuerna tog från en timme till en och en halv, vilket var ungefär som jag hade räknat med.

Vid en fokusgrupp är det viktigt att tänka på faktorer som påverkar resultatet. Wibeck (2010:29–34) beskriver intra- intern- samt miljöfaktorer som har betydelse vid en fokusgrupp. Vid arrangemanget gäller att fokusera på att alla har olika personligheter som påverkar samtalet och därmed som moderator se till att alla får en taltur. I en grupp kan det handla mycket om olika maktpositioner som också bör tänkas på. Miljöfaktorer är också viktiga. Ofta löper ett samtal mer fritt på ett bekant ställe för respondenterna än på ett främmande. Också Jacobsen (2007:95) poängterar att då man intervjuar en hel grupp måste man beakta resultatet som en grupprocess. I en grupp finns alltid maktpositioner som gör att andra är mer pratsamma vilket gör att andras åsikter kanske dras tillbaka. Övrigt är det bland annat val av respondenter och gruppstorlek som man måste tänka på. Man bör välja sådana som berörs av ämnet samt fundera på ifall

gruppen skall vara homogen eller heterogen. En gynnande gruppstorlek är enligt Wibeck en grupp mellan 4-6 personer. Det gäller att också tänka på ifall man ska använda sig av en redan existerande grupp eller av personer som är okända för varandra (Wibeck 2010:65–66). Respondenterna som valdes arbetade alla inom dagvården och kom i kontakt med invandrarfamiljer. Eftersom utbildningarna är många inom den branschen fanns det också i gruppen flera utbildningar vilket deltog till en heterogen grupp. Grupperna var en redan existerande vilket ledde till att diskussionerna flöt på bra, dessutom var gruppstorlekarna i båda grupperna mellan 4-5 personer vilket gynnade intervjun. Intervjuerna som jag höll var i själva daghemmen med andra ord i bekanta miljöer för personalen. Det fanns kanske några lite mer dominerande personer i grupperna och därmed försökte jag ställa någon fråga rakt för någon som var lite tystare. Jag ansåg ändå att grupperna var ganska jämlika och att jag inte behövde påverka maktpositioner något desto mera.

En strukturerad fokusgruppintervju innebär att moderatorn har ett visst antal specifika frågor som hen vill ha svar på och att moderatorn i viss mån lägger sig i diskussionen. Det är ett mer säkert sätt att få svar på de temaområden man behöver men nackdelen är att man kan gå miste om någon diskussion som kunde vara relevant, men som pga. begränsningen inte blir av. (Wibeck 2010: 56-57) Jag satsade på en strukturerad fokusgruppintervju då jag ansåg att det var lättare att få svar på mina frågor via direkta frågor till respondenterna. Frågorna var ändå mer breda, vilket ledde till att det alltid uppstod en bred diskussion kring temafrågorna. Jag hade utarbetat tre olika teman i min intervjuguide för att lättare kunna få material om det viktigaste för att uppnå mina syften. Inom varje tema fanns de stödfrågor som diskuterades inom fokusgruppen. Jag räknade med att det fanns tid för följdfrågor inom ramen för tiden.

Jag fick tillstånd till att banda in diskussionerna, trots att det i ena gruppen var tal om att vissa var mer osäkra. Slutsatsen blev ändå att respondenterna var med på att samtalet bandades in. Jacobsen (2007:98–99) beskriver för och nackdelar med att banda in intervjuer. Fördelar med det är att man lättare kan få tag på direkta citat och kan mer koncentrera sig på själva diskussionen, medan nackdelar är att respondenterna låser sig och vågar kanske inte komma fram lika mycket, samt att moderatorn glömmer att anteckna under intervjun vilket kan göra en björntjänst ifall bandspelaren inte tagit upp

ljudet. Trots osäkerheten i ena gruppen bestämde jag mig för att använda mig av bandspelaren eftersom jag ansåg att det skulle hjälpa mig mer i min kommande analys. Eftersom jag intervjuade endast två grupper, ansåg jag att det vore svårt att få citat ifall jag inte hade något på band.

4.3 Bearbetning och analys

Enligt Wibeck (2010:100) styrs analysmetoden av syftet samt datainsamlingsmetoden. I en innehållsanalys skall man koda upp materialet och därefter hitta större enheter och mönster som man lyfter upp. Ofta är det intervjuguiden som styr analysgrupperna, men det är viktigt att inte fastna för mycket i de redan insatta kategorierna utan se till ifall det dyker upp något annat viktigt ämne i intervjun att det också tas upp. Wibeck påpekar vidare att datainsamlingen och analysen är en parallellprocess men att det är viktigt att undvika att göra färdiga analyser för de kommande intervjuerna för att inte hela analysen blir förutbestämd.

Jacobsen (2010:139) delar innehållsanalysen i fem olika faser. Den första faser handlar om att dela upp texten i olika teman. Den andra faser att sedan hitta innehåll till kategorierna och även lägga till citat. I den tredje faser skall man räkna hur många gånger ett tema dyker upp. I den fjärde faser skall man jämföra de olika intervjuerna och leta efter skillnader och likheter i dem och slutligen i den sista faser skall man hitta förklaringar till skillnaderna.

I en analys är det viktigt att komma fram till verifierbara resultat, vilket betyder att ifall en liknande forskning skulle göras om skulle man komma till liknande svar. Därmed är det viktigt att man är systematisk och kan specificera sina steg man gjort i analysen för att forskningen skall kunna göras om likadant. (Wibeck 2010:100)

I min analys började jag med att transkribera mina intervjuer. Efter det tog jag till hjälp min intervjuguide samt mina syften och frågeställningar för att kategorisera mitt material i teman. Jag färgkodade teman som jag ansåg att passade ihop och som var relevanta med tanke på mitt syfte till detta arbete, vilket gjorde det lättare för mig att

kunna kombinera material från intervjuerna till teorin från min teoretiska referensram. Därefter letade jag efter underkategorier som jag fyllde med material från både intervjuerna och teorin. De slutliga temana i min analys blev: Utmaningar med inkludering av invandrarfamiljer, arbetssätt och resurser för inkludering samt kunskapsgrund för den interkulturella kompetensen.

Jag valde att analysera enligt innehållsanalys, eftersom jag anser att jag klart kan kategorisera olika teman som kommit upp i mina intervjuer med hjälp av mina syften och min intervjuguide och därmed har lätt att jämföra det med min teoretiska referensram. Ett exempel på min innehållsanalys finns även i bilaga 5.

4.4 Etiska aspekter

Enligt Jacobsen (2007:21) finns det vissa krav på en undersökning för att den skall fylla kraven på en etiskt rätt undersökning. Dessa kriterier är: informerat samtycke, krav på skydd av privatliv samt krav på att bli korrekt återgiven.

Även Forskningsetiska delegationen lyfter upp det etiska som bör tänkas på vid forskning. Dessa är forskningspersonernas självbestämmanderätt, dvs. att respondenterna fått tillräckligt med kunskap om studien och kan på basen av det själv välja att delta eller inte delta i undersökningen. Man ska tänka på att undvika skador som innebär att bland annat skydda respondenterna med att noga ta vara om forskningsmaterialet samt bemöta respondenterna med respekt. Slutligen är det viktigt att tänka på respondenternas integritet och dataskyddet av materialet dvs. att se till att respondenterna inte är identifierbara ifall de inte vill det, vara noggrann med var materialet sparas samt hur den förstörs efter att arbetet är slutfört. (Forskningsetiska delegationen 2009)

Informerat samtycke uppfyllde jag genom att jag före mina intervjuer skicka ett informationsbrev till de valda daghemmen, där jag berättade om det övergripande syftet med mitt arbete, om var jag kommer att använda mina resultat samt att det är fullständigt frivilligt att delta i undersökningen. Dessutom poängterade jag att all

material kommer att förstöras efter att arbetet slutförts. Också det att intervjun kommer att bandas in kom fram i samtycket.

Kraven på skydd av privatliv uppfylldes med att jag inte nämnt varken daghemmen, könen på respondenterna eller dylik detaljerad information för att säkra anonymiteten av respondenterna.

Slutligen kravet på att bli rätt återgiven har jag uppfyllt med att skriva resultaten och analysen i sin egen kontext och inte dra ut lösryckta citat.

5 RESULTAT

I detta kapitel kommer jag att presentera resultatet som jag fick från mina två fokusgrupper. Grupperna hade 4-5 respondenter per grupp och utbildningarna var många inom grupperna. Alla hade flera års erfarenhet av att jobba på daghem med invandrarfamiljer. Jag kommer att presentera resultatet enligt teman som kommit upp från intervjuerna som även stöder arbetets syfte.

5.1 Utmaningar med inkludering av invandrarföräldrar och - barn

Enligt resultatet är kulturskillnader samt språk de största utmaningarna med att inkludera invandrarfamiljer i dagvården. Med kulturskillnader ansågs bland annat olika tidsuppfattningar samt religiösa skäl. Resultatet visar också att det är svårt att få föräldrarna att förstå hur viktigt det är att hämta barnet i tid till daghemmet samt att komma och hämta barnet senast då daghemmet stänger. Många av respondenterna hade erfarenhet av att föräldrarna kommit och hämtat barnen efter stängningsdags samt fört barnet till daghemmet först vid lunchtid. Också helgdagar krävde extra mycket förklaring eftersom alla religioner inte firar samma helgdagar som t.ex. jul och påsk, och därmed måste man förklara många gånger när daghemmet var stängt samt varför. Då en ny familj kommer till daghemmet, brukar personalen ta reda på lite om kulturen för att veta det viktigaste så att man vet hur man ska och inte ska göra.

Niitten on vaikee mieltää nää arkipyhät, et pitää muistuttaa usein [...] Ja että monetkaan ei tiedä sellasia, että vaikka jos sattuu arkipäivälle, että sitten päiväkotikiinni. [...] Monet saattaa käydä oven takana, että miksi päiväkotikiinni ja ihmetellä.

Resultatet visar att kulturella utmaningar också kom fram med att vissa invandrarföräldrar ”gömmer” sig bakom kulturen i vissa situationer och anser därmed att det berättigar hen att hantera situationer på ett visst sätt för att kulturen så kräver. Detta ansågs som irriterande och försvårade samarbetet mellan föräldrarna och personalen.

Resultatet visar att språket ansågs vara det största hindret för ett bra samarbete med föräldrar. Den information man gav föräldrarna förstods inte alltid trots att föräldrarna sagt att de uppfattat informationen.

Se on hirveen yleistä, et sanoo sen aina silleen juu juu ja sit sä niinku selität ensin asian tosi tarkkaan ja sit sä kysyt, et ymmärsitkö nyt ja yrität näyttää vielä ja ne hymyilee usein ja sanoo niinku juu ja oikeesti ne ei niinku...

Brist på gemensamt språk leder till mycket missförstånd och det icke gemensamma språket kompenseras ofta med bilder och kroppsspråk. Det att föräldrarna missuppfattat något kom ofta fram senare med att föräldrarna endera fortsatt som förut eller med att de inte gjort som man kommit överens om. Ibland kunde föräldrarna även bli mycket sårade över något eftersom de feltolkat det som någon från personalen sagt.

Poika, joka reagoi hyvin voimakkaasti siihen kun isä oli hoitamassa ja välillä aina poistu töiden takia niinku useampia päiviä...sitten joku oli aamulla vaan tokassu sille isälle jotenki siihen tyyliin, että olis kiva, et sä pitäisit poikaa kotonakin nyt sitten ku sä oot tullu takas kun se on ikävöiny sua tosi paljon. Ni sit isä oli käsittäny niin et se ei saa tuoda ollenkaan poikaa sinne hoitoon.

Vid inkludering av barn i dagvården kom det fram att det inte fanns lika mycket utmaningar eftersom barn anpassar sig lättare än föräldrar. Språket kom också fram som en av de starkaste utmaningarna. Språket är därmed det som man jobbar mest med i dagvården med invandrabarn. Enligt resultatet fanns de största språkliga utmaningarna bland de barn som inte ännu hade sitt egna modersmål heller, då ansåg man att det var svårare att lära ut det nya språket också. Resultatet visade att det också är en utmaning att inkludera barnen i barngruppen pga. språkliga skäl. Övriga utmaningar fanns med att

ha tid för alla barn då man konstant måste vara närvarande för barn som inte kan språket eller är bekant med kulturen för att kunna namnge och förklara saker och känslor.

Haasteena on kans semmonen mun mielest ollu [...] jos tulee ihan uus lapsi varsinki jos siinä ryhmäs on sit enempi suomenkielisiä lapsii niin se, että sä saat sen lapsen niihin leikkeihin ja sinne niinkun, että sillä on niitä kavereita. Siinä täytyy tehdä kovasti töitä.

5.2 Resurser för inkludering av invandrarfamiljer

Inkludering av invandrarföräldrar och -barn kräver en massa resurser och verktyg. I det följande presenteras tillvägagångssätt till inkluderingen som kommit fram i mina intervjuer.

5.2.1 Föräldrasamarbete

Enligt resultatet använder man en tolk som hjälpmedel för att skapa en ordentlig relation till föräldrarna med att förklara verksamheten och reglerna för dem innan barnet börjar på daghemmet. Övrigt används en tolk vid barnets utvecklingssamtal eller vid enstaka undantag. Många av invandrarfamiljerna hade bott en tid redan i Finland och kunde en hel del finska så fanns det familjer som inte kunde språket nästan alls. Många av föräldrarna var ändå intresserade av att lära sig språket, och frågade ofta personalen om ord. För det mesta användes ett s.k. reshäfte som följde med barnet mellan daghem och skola och där personalen kunde skriva information till föräldrar och vice versa. Kommunikationen i skrift och tal gick oftast på finska och många familjer hade kontakter med finländska familjer som ofta fungerade som tolk för föräldrarna. Också de äldre barnen som lärt sig språket på daghemmet fungerade ofta som tolk för föräldrarna.

Niin käytetään reissuvihkoo[...] siihen kirjoitetaan esimerkiksi lapsen päivästä[...] Ja sitten taas isosisko just niinku kääntää sen kotona vanhemmille

Med invandrarföräldrar kommuniceras även ofta med bilder och ritningar i häftet. Även engelska användes som kommunikationsspråk i både tal och skrift, men de flesta av respondenterna ansåg att de hade svårigheter med det främmande språket. Eftersom de

flesta av respondenterna ansåg att deras engelska inte var så stark ansåg de att det kunde komma även mer missuppfattningar från bådassida då det inte var någonderas modersmål.

No mä oon yhen keskustelun käynny sillai, et äiti puhuu englantia ja mä suomea. Eli siinä oli syynä just se, että äidin oli helpompi omat ajatuksensa sanoa englanniksi. Mä ymmärsin ne hyvin mielestäni ja sitten taas toisaalta hän ymmärsi mun suomen, mut hänen oli vaikeeta tuottaa se suomi sieltä niinku ajatuksina.

Enligt resultatet ordnas en startdiskussion då barnet börjar på daghemmet där föräldrarna, personalen på daghemmet samt en tolk finns på plats. Många av invandrarfamiljer har aldrig haft sina barn på ett daghem förut så i startdiskussionen går man igenom daghemsverksamheten i grund och botten, allt från vad det betyder att ha ett barn i dagvården till dagsrutiner och regler. Också all information om barnet som personalen bör veta, kommer fram i diskussionen. En liknande diskussion hålls också med finländska barn men med invandrarfamiljer gäller det att ännu tydligare försäkra att familjen faktiskt vet och förstår vad dagvården innebär. I diskussionen tas också upp föräldrarnas önskan om tillvägagångssätt gällande kulturella saker. Många religioner har till exempel någon speciell diet som föräldrarna kräver att också barnet skall följa och därmed kommer daghemmet ofta emot i de flesta kulturella önskemål från föräldrarnas sida. Oftast kommer det fram olikheter med fostringsprinciperna också. Många familjer kommer från en kultur med sträng disciplin och önskar sig det på daghemmet också. Många har en bild av att daghemmet skall vara lika strängt som skolan och att fysisk disciplin är tillåtet. Vid dessa fall går man också igenom fostringsprinciperna i Finland om vad som är tillåtet och vad inte. Respondenterna funderade kring ifall föräldrarna i viss mån höll tyst om deras fostringsprinciper och då barnen är lojala mot föräldrar, kommer kanske de inte fram i dagvårdsmiljön.

Aukioloajat ja sit justiinsa [...] tehään se hoitoaikasopimus niin sekin, et ne ymmärtää sen, mikä on hoitoaikasopimus [...] kaikki nää, et jos on sairaana, että mitä pitää toimia ja puhelinnumeroita ja sit sitä, että [...]miten heillä toimitaan kotona, että meki otetaan heidän niinku toiveita vastaan, ettei me ajatella vaan, että me tehään meidän sääntöjen mukaan ku heillääki saattaa olla jotai toiveita, että miten [...] on tottunu johonkin asioihin. [...] Lapsesta piirteitä mitä meidän on myös hyvä tietää niin kysellään sitten ja tiedustellaan

Trots att denna startdiskussion går på familjens modersmål, ansåg personalen att det i praktiken ändå tar en mycket lång tid innan familjen kommer in i daghemmets rutiner,

vilket kräver från personalens sida tålmod och att man måste gå igenom daghemmets regler om och om igen.

- Mutta niinku alotuskeskustelussaki vaikka käydään nää asiat läpi niin kyllä siinä menee se oma aikansa ennenku se niinku, silleen että he ymmärtää sen että näin se on.
- Niin käytännön kautta sit vasta
- Et sitä joutuu kyllä monta kertaa sanomaan niistä samoista asioista vaikka ne on käyty läpi

Resultatet visar att man även har inkluderat föräldrarna med i den konkreta verksamheten med barnen på daghemmen. En förälder hade kommit till barngruppen och berättat om varifrån hen kommer samt om kulturen och visat bilder, hämtat kläder samt mat. Respondenterna ansåg att det var synd att det nuförtiden finns så mycket begränsningar t.ex. med mat som inte får hämtas till daghemmet osv. Ett annat tillfälle där föräldrarna hade inkluderats var vid ett tema där barnen tillsammans med föräldrarna skulle göra ett plakat om den egna kulturen varefter man hängde upp dem på väggarna. Enligt personalen hade föräldrarna varit ivrigt med i denna uppgift. Övrigt har man haft bland annat olika utställningar där barnen har fått ta med saker som representerar det egna landet och kulturen.

No meillä kävi se tämänhetkisen lapsen äiti [...] esittelemässä itse omasta maastaan. Kerto ja toi vaatteita ja ruokia ja esitteli sillä tavalla. Se on harmi kun ne meilläkin joskus aikaisemmin useampi vuosi sitten ruokii tuonu kun nykyään se on niin hirveen tarkkaa kun ei saa tuoda enää sillä tavalla, eikä saa tulla tekee ruokaa eikä muuta

På tal om föräldrasamarbetet ansåg personalen att de inte egentligen hade något annorlunda föräldrasamarbete jämfört med finländska föräldrar. De hade också fått feedback från invandrarföräldrar att de anser att de behandlats jämlikt med de finska familjerna. Det som personalen ändå ansåg vara annorlunda var det att samarbetet var mer arbetskrävande och tidskrävande främst på grund av brist på gemensamt språk.

Ja mun mielestä ihan varmaan niinku sillä lailla tasavertaisesti kohdellaan mut tietysti maahanmuuttajaperheillä niinku se työstäminen on niinku tai on työläämpää [...] tietysti kielen takia mut muuten mun mielestä ihan siis sillä lailla tasavertaisesti kyllä

Personalen ansåg ändå att de flesta invandrarföräldrar var samarbetsvilliga och ansåg att de var mer tacksamma än finska föräldrar. Speciellt vid tillfällena då de ser det konkreta man har gjort på daghemmen med pyssel eller utfärder. Många ansåg att det kunde bero

på att finländska föräldrar är så vana vid det och tar det för givet, medan invandrarföräldrar inte varit med om sådant förut.

5.2.2 Arbetssätt för inkludering av barn

Resultatet visar att för att stöda barnet i det nya språket använder man sig av en sk. språkklubb en gång i veckan i små grupper för alla barn. Där lär sig barnen det nya språket genom lek, rim och ramsor samt sånger. Båda daghemmen hade ett brett utbud av material för att lära finska som andra språk för invandrarbarnen. Övrigt i vardagen och miljön visade det sig att man använder bilder i alla kontexter allt från bilder i sångtexter till bilder i dagsschema. I ena daghemmet använde personalen också sig av halsband med bilder. Där fanns de vanligaste bilderna på aktiviteter och känslor så att man hade lätt att dra fram en bild och visa till barnet vad man menar. Enligt resultatet krävs det mycket tid av personalen för att vara med invandrarbarnen eftersom man jämt måste följa med dem och ge ord till föremål och känslor som barnen gav behov för. Resultatet visar att upprepning och ett tydligt men rikt språk var det bästa sättet för ett barn att lära sig språket. Resultatet visade också att trots att barnet inte kan ett enda ord på finska när hen kommer till daghemmet, lär sig alla att uppfatta språket väldigt snabbt, talet kommer ofta lite senare.

Meillä on käytössä tosiaan kielikerhot. [...] Kielikerhoissa opetetaan ja opetellaan suomea leikin kautta sitten meillä on sanasäkkejä mihin on sitten koottu aina aihealueittain sanastoa ja semmoisia tavaroita et vaikka värejä [...] Sitten meillä on käytössä kuvitettuja kaulanauhoja missä meillä on sitten toiminnan ohjauksen kuvia ja meillä on päiväjärjestys kuvitettuna ja tunnekuvia ja vaatekuvia ja vaikka mitä kuvia ja sitten me sanotetaan arjen toimintaa ja ehkä myös se että me puhutaan rikasta suomenkieltä.

Ena daghemmet hade också en språkassistent vilket de ansåg vara en stor resurs för daghemmet. Enligt resultatet stöder man barnets modersmål med att visa intresse för det eftersom det inte finns tillräckligt med resurser för att ha någon slags egentligt stöd till barnens alla modersmål och att modersmålet främst skall stödas hemifrån. Dock får barnen stöd för sitt modersmål då de når förskoleålder, då det oftast via skolan ordnas undervisning i det egna modersmålet. I daghemmen visades intresse till språk genom att t.ex. barnen lärde personalen fraser och ord på deras eget modersmål samt i ett av daghemmen hade man satt upp på väggen olika artighetsfraser på olika språk.

Vähän isommatki, että heistä on hauska sitten niinku opettaa vaikka niinku mua [...]Siinä tulee semmonen hauska tilanne että lapsi opettaa aikuista, että miten sanotaan heidän maan kieleks esimerkiksi jotain.

Resultatet visar att även stödet för kulturen lik med modersmålet anses vara på familjens eget ansvar. Daghemmen tar ändå hänsyn till barnens kultur i saker som är s.k. obligatoriska t.ex. religion, mat och dylika kulturella traditioner som bör följas. Många av barnen har en egen diet som följs även på daghemmen. Vissa av barnen hör till en annan religion som inte firar alla högtider, då ordnas annan aktivitet eller ifall barnen deltar t.ex. i julpyssel kanske inte julens själva betydelse går igenom med barnen som inte är kristna. Även saker som att flickor inte får byta kläder vid pojkars närvaro osv är saker som beaktas i daghemmen. Trots att man beaktar barnens egen kultur, är det enligt personalen föräldrar som säger att de vill att barnen skall lära sig den finska kulturen och därmed ger stödet för deras egen kultur hemma.

Niin aika monesti ainakin meillä on saanu vastauksen siihen että he huolehtivat niinku tavallaan kotona siitä omasta kulttuurista ja sitten vastaavat että heidän lapsensa on suomalainen ja hän on syntynyt suomessa. Ja he haluavat että me opetamme hänelle täällä suomalaista kulttuuria myös

Resultatet visar dock att man visar intresse för barnets egen kultur också med att fråga barnen om deras högtider som inte firas i den finska kulturen, och är övrigt intresserade av det hur barnet gör saker annorlunda hemma jämfört med hur det är i daghemmet. Ämnet invandring behandlas också genom t.ex. böcker i daghemmen. Daghemmen har även beaktat den kulturella mångfalden i miljön med att ha t.ex. dockor som har olik hudfärg, använder sig av musik från andra länder osv. I ena daghemmet hade man även lagt upp en karta och prickat in varifrån alla barnen kommer ifrån samt häng upp flaggor på väggen. Enligt respondenterna hade det blivit en succé och skapat mycket diskussion om de olika länderna.

Meillähan on ihan niinku leikkivälineissäkin huomioitu se monikulttuurisuus, että ei ole pelkästään niitä vaaleaihoisia nukkeja vaan myös tummaihoisia nukkeja ja sit meillä on meil [...] se nukkesetti missä on se monikulttuuriset perheet.

Invandrarbarn som börjar på daghemmen ansågs vara väldigt lik finländska barn som börjar daghemmet. Det som respondenterna kunde säga att var annorlunda jämfört med finländska barn var att invandrarbarnen behövde mer tid och ro för att lära känna gruppen och att man måste som vuxen vara väldigt närvarande hela tiden. Den största

orsaken till det var för att ge trygghet och för att ge ord för saker och känslor. Det gäller att hålla barnet i hand en längre tid och styra barnet till att bli mer självständigt. Enligt resultatet finns det en utmaning med att inkludera invandrabarn i barngruppen. Då måste man alltid fundera ut en passlig grupp av barn som kunde språket bra som kunde stöda barnet att lära sig det nya språket. Det som ansågs vara extra viktigt var att hålla rutinerna speciellt i början då allting är nytt och obekant för barnet.

Suomalainen saattaa itkee ja huutaa ja uskaltaa näyttää ne tunteet sillee, et mä luulen et noi maahanmuuttajat ne ehkä vähän pidättelee itteensä siis sillai, et ne vaikuttaa hirveen aroille ja ujoille aluks vaik ei sit ehkä oiskaan kuitenkaan[.]Ja se, että pitää sitä aikaa vaan olla ninku niin tuplapaljon oikeesti ja sit sitä syliä ja sitä, että sitä ei jätetä muuten ne jää jos sä jätät tohon noin ni se jää siihen. Se voi olla siinä tunnin puoltoista jos ei sitä niinku oikeesti siitä älyy hakea pois tai niin. Niin se on niinku, että pitää olla sitä aikaa.

Enligt respondenterna är barnen själva också väldigt inkluderande och ofta kommer de första finska orden till något av barnen och inte till någon från personalen. Trots att inkluderingen i barngruppen kan vara svår ibland finns det ändå många barn som leker med varandra trots att det inte finns ett gemensamt språk. Därmed ansåg man att barnen var också en stor resurs.

Saattaa olla suomalainen ja joku ihan muunmaalainen lapsi siinä ni vaik ei niil oo yhteistä kieltä ni silti ne niinku sielt toiminnan kautta pystyy saamaan sit semmosen tilanteen leikki-tilanteen aikaseks, et. toinen puhuu omaa kieltään ja toinen omaa kieltään kummalki saattaa olla hymy huulissa ja meil on kivaa tässä mut ei meil oo yhteist kieltä, mutta tota silti ninku lapset nyt on semmosia nopeesti sopeutuvia.

Resultatet visar att en multikulturell miljö ger en massa rikedom, mångsidighet och tolerans mot olikheter för barn. Det att det finns så många som kommer från ett annat land har lett till att barnen inte ifrågasätter olikheten utan anser att det är fullständigt normalt att vi alla ser olika ut. Det har inte förekommit någon slags mobbning pga. av kulturella eller utseendemässiga skäl på daghemmen vilket personalen ansåg att är pga. av att barnen lärt sig i en så ung ålder att respektera alla. Barnen lär sig att man kan göra saker på olika sätt och att barn leker mer eller mindre på liknande sätt, oberoende varifrån man kommer. Barnen anses också få mer kunskap om olika länder och kulturer då de kommer dagligen i kontakt med människor från olika länder.

Et sitä erilaisuutta ei niinku tarvii nostaa mitenkään esiin, että kaikki on muutenkin erilaisia keskenään ja sit kuitenkin samanlaisia

Ett av daghemmen hade också en mörkhyad praktikant som daghemmet ansåg att gav barngruppen mycket. Praktikanten hade visat för barnen videon om en typisk dans i hans kultur och därefter visat för barnen hur man dansar dansen. Barnen hade varit väldigt ivriga och talat om det länge efter. Personalen ansåg att det vore nyttigt att ha någon som har kunskapen via erfarenhet i personalen och som kan föra den vidare till barngruppen.

5.3 Den interkulturella kompetensen i verksamheten

5.3.1 Kunskapsgrund

Pedagogiken planeras enligt en årstidscirkel på båda daghemmen. Cirkeln innehåller olika teman med allt från känslor till kläder och kulturella fester. All aktivitet som planeras måste alltid tänkas från invandrabarnens synvinkel i och med att man måste se till att alla barn har lika möjlighet att delta. Därmed använder man sig mycket av modeller och bilder så att inte det hänger fast på de verbala instruktionerna. Barnen hjälper förstås till med att ge modell för barnen som inte har språket. Ofta har man också barnen i mindre grupper för att underlätta det att alla förstår och kan vara med.

Tai jotai jumppaakin ni kyllähän ne nyt siellä menee ihan...[...] kattoo toisista vähän mallia nii menee sitten täysillä mukana

I aktiviteterna gäller det också att beakta barnens religioner. Alltid kan man inte sjunga alla julsånger eller påsk sånger och vid högtider berättar man kanske inte den religiösa meningen utan håller sig till de s.k. påhittade berättelserna.

Båda daghemmen har varit med i ett flerårigt projekt där man hade som mål att utveckla multikulturella uppfostringsmiljön på daghemmen i huvudstadsregionen. Detta projekt gick ut på att gå på olika kurser som kunde handla om allt från information om olika kulturer till att veta hur man skall bemöta en ny familj som har en annan kulturell bakgrund. Inom projektet ordnades också kamratstödsverksamhet där man tillsammans med andra daghem som var med i projektet reflekterade över den praktiska verksamheten. Daghemmen bedömde också varandras aktiviteter och fick därmed feedback på tillvägagångssätt och lärde sig från andra. Via detta fleråriga projekt, har

daghemmen fått en massa kunskap om en multikulturell miljö på arbetsplatsen samt fått en massa material som lett till att aktiviteterna utvecklats. Ett konkret exempel som resultat av projektet var språkklubbarna, där man fick en massa konkret material som t.ex. böcker, ordsäckar och spel. Nu då projektet är över, överförs kunskapen vidare från de som varit med i projektet till dem som inte varit, informationen lever vidare med andra ord.

Meil oli semmosia tiettyjä tehtäviä mitä liitty siihen (monikulttuurisuuteen) ja aina niinku koulutettiin liittyen just näihin monikulttuurisiin asioihin, et sit ihan lähettiin loruista lauluihin ja sitten oli vertaisryhmiä et käytiin helsingissä tutustumassa ja ne kävi meillä ja sitten toisesta päiväkodista kävi seuraamassa ku toinen piti kielikerhoa ja ja arvioitiin toistemme toimintaa että miten se meni.

Ja sit sitä materiaalia tosiaan et oli ne kielikerho ja sanasäkit oli ilmeisesti ne suurimmat mitä hankkeen pohjalta tuli

Några från personalen deltar också på kurser regelbundet för att hålla kunskapen uppdaterad och delar med sig denna kunskap till de övriga i personalen.

Se koulutus on se mistä sä saat tietoo just, että ei tietysti kaikkia kulttuureja millään voi käydä läpi mut sellasia perusasioita just, että miten toimitaan vanhempien kaa ja just nää alkukeskustelut on tullu ja et just tämmöstä perusasioita

Enligt resultaten krävs intresse för den andra kulturen för att kunna utveckla verksamheten. Det krävs även tolerans och en fördomsfri attityd för att klara av att jobba i en multikulturell arbetsmiljö. Om man inte har ett intresse för att lära känna själva kulturen blir det svårare att kunna göra saker rätt i och med att man har olika sätt att även hälsa på människor i olika kulturer. Utan denna kunskap med andra ord, kan det bli en massa missförstånd. I jämförelse med hur respondenterna upplevde då de började arbeta i en multikulturell miljö, ansåg de att de inte hade haft sätt att bemöta invandrarfamiljer och olika kulturer. Nu med mer kunskap och erfarenhet anser de att det blivit mer vardag för dem att komma i kontakt med invandrarfamiljer och därmed är det inte något man tänker desto mera på längre.

Niin just se, että et ei tarvii jännittää tai, et vitsi nyt tulee tommonen perhe että hui miten mä selviän tästä, että hyppää vaan mukaan sinne ja minä en osaa heidän kieltä ja he ei osaa minun kieltä, mutta kyllä sitä vaan sitten aina

Respondenterna berättar att kunskapen har hjälpt dem få verktyg för hur man arbetar med familjer från en annan kultur. Den praktiska informationen om olika kulturer har

hjälp till att förstå varför vissa föräldrar t.ex. inte ser en i ögonen eller dylika kulturella skillnader som inte finns i den finska kulturen. På tal om fördomar ansåg båda daghemmen att det med erfarenhet och med ökad kunskap har blivit mer toleranta för olikheter. Ändå ansåg man att det var lättare att motarbeta fördomar med barn än med föräldrar.

Ne (lapset) on niinku todellakaan syytä mihinkään mun omien ennakkoluuloihin tai semmosiin siis se on lapsissa siinä missä ihan kuka muu vaan tuolla, että tota et kyl mä ainaski [...]ymmärrän asioita eri tavalla ku on ninku vähän ruvennu miettimään niitä, et hei et kaikki ei oo ehkä niin yksselitteistä ja mustavalkosta mitä ninkun ehkä ensimmäisenä sieltä ottaa ja ajattelee.

Resultatet visar att även negativ publicitet påverkar fördomarna mycket.

Valitettavasti vaikuttaa asenteisiin vaikka kuinka yrittäs ajatella, et ne on yksittäisiä henkilöitä, jotka tekee niitä juttuja silti se jotenki aina tulee jossain vaiheessa semmonen yleistys siihen.

Respondenterna påpekar att man skall försöka motverka fördomar men att det finns vissa kulturer som kan störa en men att det är något man inte kan låta påverka i ens arbete utan det gäller att hålla sin professionella attityd trots att man har olika åsikter om saker. En respondent talade om att en bra regel är att försöka lyssna på personen först och efter det göra en bedömning och bild av personen som person och inte av det första intrycket man får från kulturen. Respondenterna påpekar ändå att det inte alltid lyckas.

Mut onhan se totta, ihmisiähan me ollaan. Inhimillistähan, et sä kuvittelet mielessäs tai luot sellasia mielikuvia

En av personalen påpekar också att det finns en massa i den finska kulturen som också stör och att det inte förstås alltid gäller de utländska kulturerna. Men det gäller att hålla professionaliteten och sköta arbetet så att man behandlar alla jämlikt.

5.3.2 Arbetsverktyg

Resultatet visar att det inte egentligen existerar tillräckligt med arbetshandledning. Ifall det finns någon mer erfaren i arbetsteamet kunde man vända sig med arbetsbekymren till den personen. De flesta ansåg ändå att de skulle behöva mer arbetshandledning men också ansåg de att de skulle ha nytta av att ha kamratstödsgrupper av andra daghem med många invandrarfamiljer. Det fanns dock en specialbarträdgårdsarbetare som kunde konsulteras.

Et sais semmosta tukea siihen työhön enemmän. Sitä ei mun mielestä saanu tarpeeks

Ihan oman työn kannalta ku mä oon ollu avustajana monta vuotta niin ihan siihen niinku vertaisryhmätukea, että niinku käydä työnohjauksessa ja näin niin ei.

Respondenterna påpekar att arbetet med invandrarfamiljer kräver en hel massa mer arbete och att det helt enkelt inte finns tillräckligt med resurser för att göra allting. En respondent påpekar att arbetet är ganska otacksamt eftersom det kanske inte alltid syns utåt hur mycket extra arbete man gör för att främst inkludera invandrarfamiljer. Alla invandrarfamiljer har inte någon egentlig bild på vad dagvårdens egentliga uppgift är och vänder sig ofta till personalen i andra frågor också än själva dagvården. En respondent berättar att vissa invandrarföräldrar kan se dagvårdsenheten som en länk till alla andra myndigheter. Oftast rådgör personalen åt föräldrarna men vägrar att göra saker för dem som inte hör till deras arbete.

Ne aattelee et tää päiväkotii on se linkki sinnekin päin (kouluun) ja tottakai tiedetäänkin mutta toisaalta taas meidän velvollisuus on neuvoa mut me ei voida tehdä niitten puolesta asioita.

Ett av daghemmen önskade att det alltid skulle finnas en extra person i barngruppen med invandrabarn, eftersom det skulle lätta vardagen betydligt.

6 ANALYS

I detta kapitel kommer jag att analysera mina resultat från mina gruppintervjuer i jämförelse med min teoretiska referensram samt tidigare forskning. Jag har kategoriserat min analys enligt centrala teman som kommit upp i min intervju som stöder syftet på mitt arbete.

6.1 Utmaningar med inkludering av invandrarfamiljer

Bristen på ett gemensamt språk med både barnen och föräldrarna var ett av de största tema som kom upp i mina resultat. Bland annat Bozarslan (2001) och Bouakaz (2009) tog också upp språket och kulturen som de största utmaningarna för att kunna skapa en god relation mellan en pedagog och en familj från en annan kultur. Enligt dem gäller det att hitta alternativa kommunikationssätt för att skapa en trygg relation till en förälder. Utmaningar i att skapa en relation till föräldrarna fanns också i det kulturella med att respondenterna i mina intervjuer ansåg att föräldrarna från en annan kultur ibland kunde

”gömma” sig bakom sin kultur och genom det bli berättigade till ett visst slags beteende vilket ansågs irriterande och skapade en slags gap i relationen mellan föräldern samt personalen. Alitolppa-Niitamo (2013) tar upp att människor från en annan kultur ofta är mer sensitiva mot attityder och skapar lätt en skyddsmur åt sig själv.

Förutom de språkliga och kulturella utmaningarna talade respondenterna mycket om utmaning med tidsuppfattningen hos invandrarfamiljer. Många har svårt att uppfatta att barnet skall i tid till daghemmet och vissa helgdagar skapar också förundran hos föräldrar från en annan kultur. Även Lunneblad (2013) tar upp att tidsuppfattningen samt rutiner kan vara svåra att förstå och kan leda till missförstånd mellan föräldrar och dagvårdspersonal.

Vid inkludering av barn i daghemmet var en av de största utmaningarna förutom språket och kulturen att få barnet att komma in i barngruppen och känna sig delaktig. Alitolppa-Niitamo (2013) skriver också om att ett invandrarbarn behöver en känsla av samhörighet och att det kan vara svårt för invandrarbarn att komma in i en grupp med barn som inte har en likadan bakgrund. Ellneby (2007) talar också om att det kan vara svårt för ett barn att skapa relationer i början vilket också kan ses som en utmaning för pedagoger, därmed är det viktigt att ha en ansvarsperson i arbetsgruppen som ansvarar för att barnet känner sig tryggt och att hen skapar nya relationer. I resultatet kom det fram att man måste noga tänka efter i hurdan barngrupp man skall placera invandrarbarn samt med vem man skall sätta barnet och leka med för att barnet skulle känna samhörighet samt lära sig det nya språket vid sidan om. Därmed väljs ofta barn med ett rikt språk. En vuxen måste finnas närvarande oftast ganska länge innan barnet själv vågar ta initiativ.

I Mucca projektet 2010 beskrivs att en av utmaningarna med att inkludera invandrarfamiljer är bristen på kunnig personal. Bland annat Lahdenperä (2004) och Lunneblad (2009) talar om att genom praktisk och teoretisk kunskap kan man nå en interkulturell kompetens. Detta förutsätter att man utsätter sig för en multikulturell miljö. I mina resultat kommer det fram att en utmaning av okunnig personal inte är aktuell på dessa daghem. Personalen utsattes givetvis för en multikulturell arbetsmiljö och de fick kunskap även utanför det praktiska via kurser och projekt.

Bland annat i Mucca projektet kom man fram till att arbetet på ett daghem med invandrarfamiljer är mycket arbetskrävande. Detta kom fram också i min undersökning då respondenterna ansåg att de gärna skulle vilja ha en extra arbetare i grupper med invandrabarn eftersom bland annat pappersarbetet tar så mycket tid bort från att vara med barngruppen.

6.2 Arbetsätt och resurser för inkludering av invandrarfamiljer

I lagen om främjande av integration (1386/2010) samt i diskrimineringslagen (1325/2014) säkerställs att man inte diskrimineras pga. etniska skäl och att alla har lika rätt till tjänster. I mina resultat kommer det fram att de professionella ansåg att de har ett jämlikt förhållningssätt oberoende om det är fråga om en invandrare eller en finländare. Detta hade också bekräftats med att personalen fått feedback från invandrarföräldrar av att de blivit jämlikt behandlade. Det som trots det var annorlunda mellan invandrare och finländare var att relationen med invandrare krävde mera tid för att skapas.

Eftersom en av de framkomna utmaningarna i mina resultat var bristen på ett gemensamt språk, använde man sig av alternativa sätt att kommunicera som kunde vara allt från att tala engelska, använda sitt kroppsspråk till att rita och visa bilder. Berninghausen & Hecht-El Minshawi (2009) påpekar att kroppsspråket samt att man bekräftar att den andra parten förstått är viktigt. Detta framkommer också i mina resultat med att personalen flera gånger kollar att familjen har förstått vad man menat. Enligt Bozarslan (2001) och Bouakaz (2009) bör man försöka kommunicera på olika sätt för att skapa en trygg relation till föräldrarna och barnen, samt för att få dem och förstå att de blir hörda vilket hjälper till att skapa tilliten. En tolk är också bra att använda sig av för att hindra missuppfattningar. Även i Ramirez forskning från år 2003 kommer det fram att det oftast är språksvårigheter som leder till missförstånd och att det ofta önskas från föräldrarnas sida att man skulle använda sig mer av en tolk. I mina intervjuer visade det sig att en tolk används då barnet börjar på daghemmet, vid utvecklingssamtal samt vid behov. Trots att tolk får användas vid behov, händer det väldigt sällan.

Enligt grunderna för planen för småbarnsfostran (2005) och Baldock (2010) hör det till dagvårdens uppgift att hjälpa till att stöda invandrarbarnens egen kultur samt att presentera den nya kulturen för barnen. Det egentliga ansvaret för att barnet behåller sin egen kultur ligger ändå hos familjen. Ladberg (2000) påpekar att det är viktigt att inte neka barnets ursprungskultur eftersom det kan påverka negativt på barnets självbild. Fokusgrupperna var ens om att ansvaret för att barnet behåller sin egen kultur ligger hos föräldrarna men beaktade nog barnets ursprungliga kultur också på daghemmet, mest med obligatoriska kulturella och religiösa saker samt med att vara intresserade av kulturen med att fråga hur familjen gjorde saker hemma och med att fråga fraser på deras modersmål. I resultaten kommer det fram att många av invandrarföräldrarna också förväntar sig att barnet skall lära sig den nya kulturen på daghemmet och att de själva vet att de har ansvaret för att behålla barnets ursprungliga kultur. Ladberg och Hedencrona & Kós-Dienes (2003) talar om att det är viktigt att stöda barnets språk och ursprungskultur för att kunna stärka barnets identitet och självbild, men att också ta in den nya kulturen. Ladberg (2000) skriver om att kommunikationen och språket är lättaste vägen till att bli förstådd och därmed bör man satsa på att lära barnet det nya språket. Detta framkom även i mina resultat. Daghemmen beaktade barnens ursprungskultur både i miljön och i rutiner. I resultaten kom det fram att i daghemmen ordnades språkklubbar för att stöda barnen för att lära sig det nya språket. Ena daghemmet hade en språkassistent som ansågs vara till en väldig hjälp. Hon var främst den som ordnade språkklubsverksamheten och utöver det var hon som en resurs för grupperna. Förutom det lärs det nya språket även i vardagen via vuxna och andra barn. Ellneby (2007) påpekar också att det är viktigt att tänka på språket man använder med barnen. I mina resultat kom det fram att personalen försöker tala ett rikt språk med barnen så att de skulle få en rik vokabulär. Berninghausen & Hecht-El Minshawi (2009) påpekar att det speciellt med barn är viktigt att använda sig av alternativa kommunikationsmedel för att barnet skall få ord för saker och sina känslor och känna därmed tryggheten. I min undersökning kom det fram att miljön på daghemmen är väldigt bildrik, vilket hjälper barnen att ta i sig språket. Lik med föräldrarna används en massa bilder och ritningar som kommunikationshjälpmedel.

I motsats till undersökningen som gjorts av Gayle-Evans (2004) visade det sig i mina intervjuer att man var intresserad av barnets egna språk och att lära barnen det nya

språket samt att pedagogerna hade en bra kunskapsbakgrund till att kunna ta kulturen och språket i beaktan. I forskningen som gjordes av MacNaughton och Hughes (2007) kom det fram att man hade brist på förståelse för kulturens inverkan på barnen och att multikulturaliteten framhövdes oftast först då det fanns ett barn från en annan kultur i gruppen och man ville öka medvetenheten och acceptansen i gruppen. I min undersökning beaktade man barnets kultur i daghemmet och hade därmed förståelse för den kulturella bakgrunden och inverkan på barnet. Förstås fanns det många invandrabarn i grupperna så man kan inte påstå att det även gäller där det finns bara enstaka invandrabarn. Även i mina resultat kom det fram att man ville öka toleransen bland barnen vilket också hade lyckats. Eftersom gruppen var så multikulturell behövdes inte olikheter lyftas fram och alla kände sig respekterade och beaktade. Lunneblad (2009) talar också om att dagvårdsarenan är en plats där man bör motarbeta fördomar och diskriminering och är därmed en viktig mötesplats för både invandrarfamiljer och finska familjer. Även i Mucca projektet kommer det fram att en multikulturell miljö skapar respekt och tolerans för olikhet.

Alitolppa-Niitamo (2013) samt Baldock (2010) tog upp att det är bra att diskutera bland annat fostringsprinciper samt hurdana förväntningar som finns av verksamheten och samarbetet. Baldock talar också om att både en förälder och pedagog har ett område de är specialister på och därmed bör man dela med sig av denna kunskap och information. I mina resultat kom det fram att man ordnar en startdiskussion med föräldrarna då barnet börjar daghemmet. Där delar man med sig den kunskap man har och diskuterar verksamheten och fostringsprinciper samt det som personalen bör veta om barnet. Baldock påpekar också att vissa som kommer från en annan kultur kanske har svårare att dela med sig. I mina intervjuer ansåg respondenterna att föräldrarna var ganska öppna men personalen grubblade kring ifall föräldrarna döljer saker som fysisk disciplin som kanske kunde förekomma hemma. Baldock talar också om att barnen ofta är väldigt lojala mot sina föräldrar och därmed kanske inte delar med sig av allting som sker hemma som t.ex. fysisk disciplin.

Bozarslan (2001) skriver att dagvården är den myndighet som invandrarföräldrar oftast kommer i kontakt med och representerar därmed ganska långt hela landet för dem. Därför är det viktigt att satsa och skapa en tillitsfull relation. I min undersökning

bekräftades detta med att personalen ansåg att invandrarföräldrar ofta frågar råd gällande andra saker också än dagvården och ofta förväntar sig hjälp, trots att de borde vända sig till en annan myndighet.

Gällande bemötande och relationen till barn talar Bozarslan (2001) om att det är viktigt att skapa en trygg relation till barnet genast då barnet börjar i dagvården. I min undersökning kom detta också fram med att respondenterna ansåg att barnet behöver famn, ro och mycket tid för att anpassa sig till det nya stället samt att känna sig trygg och därmed är rutiner väldigt viktiga. Ellneby (2007) talar om att barnet kan vara väldigt oroligt, speciellt ifall hen har ett trauma som bakgrund samt att invänjningen i dagvårdsmiljön ofta tar en längre tid. I min undersökning kom det fram att invandrarbarn inte skiljer sig speciellt mycket från finska barn som börjar på daghemmet. Ofta behöver barnet kanske lite mer tid för att anpassa sig men någon större oro som skulle påverka barngruppen märkvärt kom inte fram. Kalliala (2015) talar också om att inkludera barn via lekar som inte kräver språk och att göra miljön mångsidig och multikulturell på daghemmet så att barnet känner att också hens kultur är viktig. I min undersökning kom det fram att barnen i sig kan vara väldigt inkluderande och leka med varandra trots att det inte finns något gemensamt språk. Multikulturaliteten hade också beaktats i miljön med att ha dockor som hade olika hudfärger samt böcker och sagor som representerade olika kulturer.

Paavola (2010) samt Baldock (2010) talar om att inkludering av föräldrar i den egentliga verksamheten med barnen och att den gynnar barnens trivsel samt ökar medvetenheten om andra kulturer på ett mer realistiskt sätt. I ena daghemmet hade man lyckats ta med föräldrarna i verksamheten med att ha en förälder och tala och visa bilder från det egna hemlandet och egna kulturen. Man hade också inkluderat föräldrar genom att tillsammans med barnen göra ihop ett kollage av den egna kulturen. I ena daghemmet fanns en utländsk praktikant som man ansåg att var till en stor hjälp då hon var från en annan kultur. Bozarslan (2001) talar också om att det är bra att ha någon i personalen som inte representerar majoritetskulturen för att barnen skulle kunna bättre identifiera sig med hen.

6.3 Kunskapsgrund för den interkulturella kompetensen

Som det kom fram redan i kapitlet om utmaningar med inkluderingen, är en kunskapsgrund viktigt i det multikulturella arbetet. Som Lahdenperä (2004) och Lunneblad (2009) påpekar kommer kunskapen både praktiskt och teoretiskt. I mina resultat kommer det fram att personalens kunskapsgrund speciellt baserar sig på ett flerårigt projekt om att arbeta i en multikulturell miljö. Via den ordnades kurser samt kamratverksamhet som bidragit till kunskapen som finns och förs vidare än idag. Personalen på daghemmen fortbildar sig fortfarande regelbundet för att hålla kunskapen aktuell. Paavola (2010) talar också om att det är viktigt att utbilda sig inom ämnet för att ta bort osäkerheten i arbetsrollen samt för att undvika motivationsbrist som kan framkomma av maktlösheten av att inte kunna utföra sitt arbete som förväntat. Förutom kunskapsgrunden talar Lahdenperä och Lunneblad också om att en interkulturell kompetens är en process där man skaffar en ömsesidig respekt, tolerans och jämlikhet mellan kulturer. Båda daghemmen poängterade att kunskapen har gett dem mer tolerans och att den gett dem verktyg till att kunna hantera situationer med människor från andra kulturer.

Berninghausen & Hech-El Minshawi (2009) talar om tre nivåer av interkulturell kompetens; känslonivån, den kognitiva nivån samt genomförande nivån. I min undersökning kom det fram från alla dessa nivåer. Respondenterna talade om att man behöver ha intresse för familjens kultur och en vilja att utsätta sig för multikulturalitet, de fortbildade sig i ämnet samt den genomförande nivån kom fram med att de kunde respektera den andra kulturen trots att den skulle vara motstridig med ens egen och kunde diskutera om olikheterna.

Baldock (2010) talar om att man måste ha ett intresse för att arbeta med andra kulturer och att lära sig från andra kulturer för att jämlikheten skall synas i arbetet. Detta var något som också kom fram i min undersökning. Respondenterna ansåg att ett intresse för familjens kulturella bakgrund var viktig för att kunna jobba i en multikulturell miljö.

Paavola (2010) talar om att ett lärande genom växelverkan och interaktion med människor från en annan kultur hjälper en att motverka stereotypier, hon poängterar

vidare att utan en kunskapsgrund utgår man oftast från sina stereotyper. I mina intervjuer kom det fram att personalen ansåg att de inte hade egentliga arbetsmodeller att utgå ifrån då de börjat arbeta i en multikulturell miljö. Med hjälp av en bra kunskapsgrund har man lyckats motverka sina stereotyper. Trots det poängterades att det är mänskligt att inte vara totalt fördomsfri. Bennett & Bennett (2004) konstaterar att det är bättre att generalisera kulturer som grundar sig på forskning och inte på vardagliga berättelser. Respondenterna tog upp att trots att man försöker ha en fördomsfri attityd påverkar bland annat media ibland negativt även på de professionella. Det poängterades ändå att man skall hålla sig i sin professionella arbetsroll trots fördomar och irritation mot någon viss kultur. Bennett & Bennetts modell om en interkulturell sensitivitet kom också fram hos personalen och deras attityder. Genom erfarenhet och kunskap av andra kulturer kan man bli kompetent inom en interkulturell växelverkan, och genom kunskapen ändras ens tänkande om kulturer och fördomar avtar. Respondenterna tog i beaktan kulturen i verksamheten och påpekade också att de knappast skulle arbeta i en multikulturell miljö ifall de inte skulle acceptera olikhet. Alla poängterade att kunskapen gett dem färdigheter för en interkulturell växelverkan och för att arbeta mot fördomar.

Övrigt kom det fram i min undersökning att man har arbetshandledning väldigt sällan och att respondenterna önskade sig mer av det. Paavola skriver också om att det är viktigt med arbetshandledning för att minska ångesten och osäkerheten. Dock brukade personalen diskutera mycket med varandra och få s.k. kamratstöd via det. Även specialbarntädgårdslärare konsulterades vid problem.

6.4 Sammanfattning

För en lyckad inkludering av både invandrarföräldrar och invandrarbarn krävs många ingredienser både från personalen själva samt av verksamheten i daghemmen. Då man beaktar och kan respektera alla oberoende av kultur kan man också påstå att en inkludering ligger på en bra grund.

Som det kommit fram tidigare i både teorin och i resultaten kräver inkludering främst tid, intresse, respekt samt kunskap. Utan respekt kan inte relationen bli jämlik. Intresset behövs både för att kunna skapa en god relation med familjen men också för att kunna utveckla verksamheten i en riktning som gynnar inkluderingen. Med tiden ändras behoven och med det måste också intresset bevaras för att verksamheten skall hållas uppdaterad. Även attityden och fördomsfriheten är viktig hos personalen. Genom kunskap och erfarenhet reduceras förutfattade meningar och man ser människor bakom kulturen istället för att stämpla personen utifrån kulturen. Även tålamod är något som krävs från personalen för att inkluderingen skall lyckas. Eftersom en inkludering av invandrarfamiljer är mer tidskrävande än med finländska familjer är det viktigt att ha tålamod och att orka gå igenom saker om och om igen tills allting är utrett och förstått.

I den konkreta verksamheten är det viktigt att ha många hjälpmedel för att underlätta t.ex. kommunikationen. Som det kom fram i teorin och i resultaten gäller det att använda olika alternativa kommunikationsmedel som t.ex. bilder eller tolk för att kunna skapa en trygg relation med familjen. Språket är viktigt att lära ut speciellt för barn då de lär sig snabbt. I verksamheten gäller det att också kunna beakta familjens kultur endera genom att visa intresse eller med att konkret ta med familjens kultur i miljön. Som det kommer fram i teorin är det viktigt att speciellt barnet känner sig bekväm trots att kulturen inte är bekant. Med att beakta barnets egen kultur ger man barnet känsla av tillhörighet (Kalliala 2015). För att även få föräldrarna inkluderade i verksamheten kan det vara bra att ta en vuxen och presentera familjens och barnets kultur för de övriga i daghemmet för att skapa en känsla även för föräldern att hans kultur är accepterad och viktig. För en lyckad inkludering gäller att också lära ut den nya kulturen som oftast är den huvudsakliga kulturen på daghemmen i Finland.

7 DISKUSSION OCH AVSLUTNING

I detta sista kapitel kommer jag att diskutera mitt val av metod samt hur och ifall resultatet svarade på mina forskningsfrågor och arbetet uppnådde sitt syfte. Slutligen kommer jag att ge förslag till fortsatt forskning inom ämnet.

7.1 Metoddiskussion

Min metod i detta arbete var fokusgrupper vilket jag anser att var ett passande val. Jag fick bra och relevant kunskap om ämnet i fråga och jag anser att jag fått mer material via mina fokusgrupper än vad jag skulle ha fått med t.ex. enskilda intervjuer. Att det fanns flera i intervjun hjälpte till att komma med olika synvinklar och hjälpte till att diskussionen flöt på smidigt. Trots att jag hade övat min intervju innan jag hade den med mina fokusgrupper var jag väldigt nervös speciellt vid den första intervjun. Det anser jag att påverkade lite eftersom diskussionen blev mer stel och jag hade svårt med att komma på följdfrågor som eventuellt skulle ha behövts och därmed anser jag att jag fick mer material av den andra intervjun. I den andra intervjun var jag mer avslappnad och kunde koncentrera mig mer på diskussionen.

Jag anser att jag hade mycket nytta av min intervjuguide i och med att det var lätt att se att man faktiskt behandlade alla teman som var viktiga med tanke på att få svar på mitt syfte med arbetet. Intervjuguiden skulle ändå ha kunna utarbetats på lite mer eftersom jag insåg vid intervjuerna att vissa frågor gick in i varandra. Intervjun var i viss mån styrd så det kunde möjligen ha uppstått någon diskussion som skulle ha kunna vara relevant för mitt arbete men som inte kom med då jag hade klara teman och jag insåg speciellt i den andra intervjun att det inte fanns tid för diskussioner som skulle gå på sidospår.

Jag hade endast två fokusgrupper, vilket var relativt lite. Grupperna bestod ändå av 4-5 personer vilket jag anser att var bra. Jag fick tillräckligt med material från mina två fokusgrupper men anser att det skulle ha varit bättre att ha ett par till för att få mer bekräftelse med tanke på resultatens och övrigt kanske få ännu mer mångsidig kunskap om ämnet. Ändå tror jag att trovärdigheten i resultaten i mitt arbete är ganska bra eftersom båda intervjuerna kom mer eller mindre till samma slutsatser och hade liknande åsikter om ämnen som diskuterades.

Inbandning av båda diskussionerna tycker jag var ett bra val. Jag hade en stor nytta av att ha diskussionerna i skrift. För det första hade jag nytta av dem då jag kunde specificera mig med citat i resultaten men den hjälpt också till vid analysen då jag hade

lättare att kunna kategorisera med hjälp av att kunna färga texten enligt tema. Förstås kan jag inte veta ifall något blev osagt pga. att diskussionen bandades in. Diskussionen flöt på bra och respondenterna var väldigt avslappnade vid diskussionen.

Resultatbeskrivningen samt analysen krävde mycket tid men jag är relativt nöjd med kategoriseringen som jag till slut beslöt mig för. Jag utgick ganska långt från mina syften samt frågeställningar vilket underlättade kategoriseringen. Trots att jag bara hade två fokusgrupper som jag intervjuade, anser jag att jag nog hade tillräckligt med material att utgå ifrån för att få till stånd en bra resultatbeskrivning och analys.

7.2 Resultatdiskussion

Mitt syfte med detta arbete var att utreda hur inkludering av invandrarfamiljer sker i daghem i Vanda ur ett personalperspektiv. Jag anser att jag nådde mitt syfte med arbetet genom mina frågeställningar som var; hurdana utmaningar som finns med att inkludera invandrarfamiljer i Vanda daghem, hur det arbetas för att inkludera invandrarfamiljer samt vad som krävs för att inkluderingen av invandrarfamiljer ska lyckas.

Till de två första frågeställningarna fick jag liknande svar från båda daghemmen som var att det främst var kulturella och språkliga svårigheter som skapade utmaningar med inkluderingen av invandrarfamiljer. Man hade trots utmaningar många olika tillvägagångssätt för att kunna inkludera invandrarfamiljerna trots utmaningarna.

Den tredje frågeställningen var kanske mer indirekt och bakades ganska långt in i ämnen med inkluderingen och de konkreta arbetssätten med invandrarfamiljerna. Kunskapsgrunden, attityden samt erfarenheten av en multikulturell miljö var nyckeln till att kunna inkludera och arbeta med människor från andra kulturer. Jag anser att jag även fick svar på denna fråga.

Jag anser att genom mina intervjuer och med stöd av min intervjuguide fick jag rikt och mångsidigt med material och kunskap till mitt arbete. Mina teorier om interkulturell kompetens och inkludering av barn samt föräldrar stödde väldigt långt mina egna

resultat jag fick från intervjuerna. Det jag insåg var att mina tidigare forskningar kunde ha varit mer genomtänkta och handla mer om hur man går till väga för att inkludera på ett daghem. De flesta forskningarna var gjorda annanstans än i nordén, vilket gjorde att alla tidigare forskningar kanske inte sist och slutligen var så relevanta. Trots det hade jag valt en finsk undersökning som nog stödde mitt arbete bra.

Jag anser att de resultat jag kom fram till var trovärdiga men att mina förutfattade tankar om resultatet kanske styrde min analys och tolkning av resultaten som slutligen kom fram i intervjuerna. Det att jag endast intervjuade två daghem gör att mitt arbete inte går att generalisera. De daghemmen jag intervjuade hade många invandrabarn i sina grupper och därmed kunde resultatet vara väldigt annorlunda ifall man skulle intervjua personal från daghem där det endast fanns få invandrabarn.

7.3 Arbetslivsrelevans samt förslag till fortsatt forskning

Jag anser att mitt arbete kanske inte bidragit med så mycket ny kunskap för mina samarbetspartners men kanske gett idéer och en sammanfattning om vad det innebär att inkludera invandrarfamiljer i dagvården för daghem som inte har så många invandrabarn i sina grupper.

Jag tror att denna sammanställda kunskap om ämnet kan bidra till ökad medvetenhet bland professionella om arbetssätt med invandrarfamiljer även utanför daghemsarenan.

I mitt arbete har jag använt pedagogernas synvinkel i ämnet om hur man inkluderar invandrarfamiljer inom dagvården. Även i resultatet kommer det fram hur ett daghem ofta fungerar som en länk mellan andra myndigheter för invandrare. Därmed vore det enligt mig intressant att forska i att få invandrares synvinkel i inkluderingen samt även att forska i hur man inkluderar invandrare i de övriga arenorna i samhället t.ex. skolan eller i arbetsmarknaden osv. I mitt arbete har jag även tagit upp om fördomar och stereotyper därmed tycker jag det skulle också vara intressant att forska bland människors fördomar om invandrare och människor från andra kulturer.

KÄLLOR

Alitolppa-Niitamo et al. 2013, *Olemme muuttaneet- ja kotoudumme*. Helsingfors: Väestöliitto oy. 189s.

Baldock, Peter. 2010, *Understanding cultural diversity in the early years*. London: Sage publications Ltd. 141 s

Bennett et al. 2004, *Handbook of intercultural training*. London: Sage publications. 3e. uppl. 515s.

Berninghausen, Jutta & Hecht-El Minshawi, Béatrice. 2009, *Intercultural competence-managing cultural diversity*. Bremen: Kellner Publishing House, 275s

Bozarslan, Aycan. 2001, *Möte med mångfald – förskolan som arena för integration*. Stockholm: Runa förlag. 128s

Bouakaz, Laid. 2009, *Föräldrasamverkan i mångkulturella skolor*. Lund: Studentlitteratur AB. 182s.

Diskrimineringslag 1325/2014 Finlands författningssamling. Tillgänglig: www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2014/20141325 hämtad 16.2.2015

Ellneby, Ylva. 2007, *Pedagoger mitt i mångfalden*. Vällingby:Elanders. 203s

Finlands grundlag 1999/731. Finlands författningssamling Tillgänglig: www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990731 hämtad 22.04.2015

Forskningsetiska delegationen. 2009, *Etiska principer för humanistisk, samhällsvetenskaplig och beteendevetenskaplig forskning och förslag om ordnande av etikprövning*, Tillgänglig: <http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/etiskaprinciper.pdf> Hämtad 23.4.2015

Gayle Evans, Guda. 2004, *It's never too soon: a study of kindergarten teachers' implementation of multicultural education in Florida's classrooms. Professional Educator*. Årgång 26, nr 2. s. 1-15

Hedencrona, Eva & Kós-Dienes, Eva. 2003, *Tvärkulturell kommunikation I förskolan och skolan*. Lund: Studentlitteratur AB. 135s

Jacobsen, Dag Ingvar. 2007, *Förståelse, beskrivning och förklaring- introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur 316s

Kuusisto, Arniika. 2010, *Kulttuurinen, kielellinen ja katsomuksellinen monimuotoisuus päiväkodissa: haasteita ja mahdollisuuksia*. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto. Tillgänglig:
<http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/577453804a1563d99757f7b546fc4d01/mucca.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=577453804a1563d99757f7b546fc4d01> hämtad 2.1.2015

Ladberg, Gunilla. 2000, *Skolans språk och barnets- att undervisa barn från språkliga minoriteter*. Lund: Studentlitteratur AB. 230s

Lag om barndagvård 1973/36. Finlands författningssamling. Tillgänglig:
www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1973/19730036 hämtad 22.4.2015

Lagen om främjande av integration 1386/2010. Finlands författningssamling. Tillgänglig: www.finlex.fi/se/laki/alkup/2010/20101386 hämtad 16.2.2015

Lahdenperä, Pirjo. 2004, *Interkulturell pedagogik i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur AB. 178,s

Lunneblad, Johannes. 2009, *Den mångkulturella förskolan – motsägelser och möjligheter*. Lund: Studentlitteratur AB. 146s

Lunnelad, Johannes. 2013, *Tid till att bli svensk: En studie av mottagandet av nyanlända barn och familjer i den svenska förskolan. Nordic early childhood education research journal*, Årgång 6, nr 8. s 1-14

MacNaughton, Glenda & Hughes, Patrick. 2007, *Teaching respect for cultural diversity in Australian early childhood programs- a challenge for professional learning. Journal of Early Childhood Research*. Årgång 5 nr 2, s 189-204

Paavola, Heini & Talib, Mirja-Tytti. 2010, *Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa*. Juva: Ps-kustannus. 241s

Ramirez, A. Y. Fred. 2003, *Dismay and Disappointment: Parental Involvement of Latino Immigrant Parents. The Urban Review*. Årgång 35, nr 2. s. 93-110

Stakes. 2011a, *Barnomsorgen 2010 – Delrapport om kommunenkäten*. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.

Tillgänglig: http://www.stakes.fi/tilastot/tilastotiedotteet/2011/Tr37_11.pdf Hämtad 29.10.2014

Stakes. 2005, *Grunderna för planen för småbarnsfostran*. Forsknings- och utvecklingscentralen

för social- och hälsovården Tillgänglig: http://www.thl.fi/documents/605877/747474/vasu_svenska.pdf Hämtad 10.12.2014

STM. 2007, *Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa*. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus

selvityksiä Tillgänglig: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3703.pdf&title=Maahanmuuttajatyon_kehittaminen_varhaiskasvatuksessa_fi.pdf hämtad 2.1.2015

Vantaa. 2014, *Kaikkien yhteinen Vantaa*. Vantaan monikulttuurisuusohjelma 2014-2017. Tillgänglig:

http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwstructure/99277_moku_20142017_web_2_.pdf hämtad 3.2.2014

Wibeck, Victoria. 2010, *Fokusgrupper*. Lund: Studentlitteratur AB. 178s.

Muntliga källor:

Kalliala, Marjatta. 2015, Betydelsen av verksamhetsmiljön i barnpedagogiken [muntl.].
Föreläsning. 23.2.2015

BILAGOR

Bilaga 1

Hyvä esimies,

Nimeni on Sofie Railila ja opiskelen viimeistä vuotta sosionomiksi Yrkeshögskolan Arcadassa. Työskentelen parhaillaan lopputyöni parissa, jonka tarkoituksena on selvittää miten päivähoitoalan henkilökunta sisällyttää maahanmuuttajataustaiset perheet päivähoitotoimintaan, sekä miten henkilökunta kokee multikulttuurisen ympäristön työpaikallansa.

Toivoisin saavani materiaalia lopputyöhöni ryhmäkeskustelun kautta. Ryhmäkeskustelut olisivat 3-5 hengen ryhmissä ja kestäisivät tunnista puoleentoista tuntiin. Jos mahdollista, keskustelu tapahtuisi teidän tiloissanne työpaikallanne xxxxx. Ryhmäkeskustelu tullaan nauhoittamaan, mikäli keskustelijat siihen suostuvat.

Keskusteluun osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja se voidaan keskeyttää koska vain. Osallistujien identiteetit pysyvät salassa koko tutkimuksen ajan, eikä yksittäisiä henkilöitä pystytä tunnistamaan missään vaiheessa.

Tulen olemaan teihin yhteydessä parin päivän päästä lopputyöhöni liittyen ja toivoisin, että voisimme keskustella aiheesta lisää. Jos mahdollista toivoisin saavani jo silloin nimiä henkilöistä, jotka ovat ryhmäkeskustelusta kiinnostuneita.

Toivottavasti niin moni kun mahdollista henkilökunnasta voisi osallistua. Tulen myös lähettämään kirjeet kiinnostuneille haastateltaville, jossa on lisää informaatiota tulevasta ryhmäkeskustelusta.

Vastaan mielelläni kysymyksiinne!

Ystävällisin terveisin,

Sosionomiopiskelija

Sofie Railila

sofie.railila@arcada.fi

Ohjaaja

Arla Cederberg

arla.cederberg@arcada.fi

Åsa Rosengren

asa.rosengren@arcada.fi

Bilaga 2

Hyvä osallistuja,

Nimeni on Sofie Railila ja opiskelen viimeistä vuotta sosionomiksi Yrkeshögskolan Arcadassa. Työskentelen parhaillaan lopputyöni parissa, jonka tarkoituksena on selvittää miten päivähoitoalan henkilökunta sisällyttää maahanmuuttajataustaiset perheet päivähoitotoimintaan, sekä miten henkilökunta kokee monikulttuurisen ympäristön työpaikallansa.

Toivoisin saavani materiaalia lopputyöhöni ryhmäkeskustelun kautta. Ryhmäkeskustelut olisivat 3-5 hengen ryhmissä ja kestäisivät tunnista puoleentoista tuntiin. Ryhmäkeskustelu järjestetään teidän työpaikallanne jos mahdollista joko viikolla 11, tai 12 teille sopiavalla aikataululla. Ryhmäkeskustelu tullaan nauhoittamaan, mikäli te siihen suostutte.

Materiaali, jota keskustelusta kerään tulee ainoastaan lopputyöni käyttöön, eikä lopputuloksesta pysty tunnistamaan yksittäisiä henkilöitä. Henkilöllisyytenne säilyy salassa siis koko prosessin ajan. Osallistuminen keskusteluun on täysin vapaaehtoista ja sen voi keskeyttää koska vain.

Toivoisin, että halukkaat ilmoittavaisivat kiinnostuksensa päiväkodin johtaja Minna Teuholle tai suoraan minulle viimeistään v11 aikana, jotta voimme sopia sopivan haastatteluajan.

Liitteenä vielä alustava haastattelurunko.

Vastaa mielelläni kysymyksiinne.

Kiitos mielenkiinnostanne osallistua lopputyöhöni!

Ystävällisin terveisin,

Sosionomiopiskelija

Sofie Railila

sofie.railila@arcada.fi

Ohjaaja

Arla Cederberg

arla.cederberg@arcada.fi

Åsa Rosengren

asa.rosengren@arcada.fi

Bilaga 3

Suostmus ryhmähaastatteluun osallistumisesta

Täten suostun osallistumaan Sofie Raililan tutkimukseen, jonka tarkoituksena on selvittää miten päivähoitoalan henkilökunta sisällyttää maahanmuuttajataustaiset perheet päivähoitotoimintaan, sekä miten henkilökunta kokee multikulttuurisen ympäristön työpaikallansa.

Olen tietoinen tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuudesta, sekä siitä, että voin keskeyttää prosessin koska vain. Hyväksyn, että keskustelu nauhoitetaan ja, että kerätty materiaali käytetään lopputyössä, jonka valmistumisen jälkeen kaikki materiaali hävitetään. Olen tietoinen siitä, että identiteettini pysyy salassa koko prosessin ajan, eikä minua pystytä tunnistamaan lopputuloksesta.

Osallistun ryhmäkeskusteluun_____

En osallistu ryhmäkeskusteluun_____

Paikka ja aika_____

Nimi:_____

Bilaga 4

Haastatteluopas

Miten maahanmuuttajataustaiset perheet sisällytetään päivähoitotoimintaan- tutkimus henkilökunnan näkökulmasta

Yleistä:

- keskustelua lapsiryhmästä, koosta, henkilökunnasta ja heidän koulutuksistaan sekä aikaisemmista kokemuksista työskentelystä monikulttuurisessa ympäristössä.

Yhteistyö vanhempien kanssa

- Millaisia haasteita löytyy kasvatuskumppanuudessa maahanmuuttajataustaisten vanhempien kanssa?
- Miten yhteistyö sujuu vanhempien kanssa?
 - o Miten uusi perhe kohdataan & miten heidän toiveet huomioidaan?
 - o Miten olette keskustelleet toiminnastanne?/ Onko tullut näkemyseroavaisuuksia?
 - o Kuinka esim kielelliset vaikeudet ovat ratkenneet?(Puhe & viikkokirjeet)
 - o Millaisia kulttuurieroja on esiintynyt sekä miten niitä on ratkottu?
- miten olette luoneet turvallisen suhteen vanhempiin?
 - o Esim tulkin käyttö? Totutteluvaihe vanhempien kanssa?
- Miten olette sisältäneet vanhemmat päiväkotitoimintaanne?

Lasten sisällyttäminen ryhmään

- Millaisia haasteita löytyy maahanmuuttajataustaisten lasten sisällyttämisestä päiväkotitoimintaan ja lapsiryhmään? Esim mitä erityistarpeita heillä on?
- Minkälaisia tukitoimia teillä on lasten sisällyttämiseen?
- Miten lapsen alkuperäistä kulttuuria huomioidaan ja tuetaan toiminnassa?
 - o miten tuette lapsen äidinkieltä?/Uutta kieltä?
 - o (leikki)ympäristö? teema? Uskonto?
 - o Miten lasta tuetaan pitämään omasta kulttuuristaan kiinni samalla kun häntä opetetaan elämään uudessa kulttuurissa?

- Miten olette luoneet turvallisen suhteen lapseen?
- Millä tavalla maahanmuuttajalapsen totutteluvaihe eroaa suomalaisen lapsen totutteluvaiheesta?
- Mitä monikulttuurisuus tuo lapsiryhmään?

Pedagogiikka ja henkilökunta

- Miten huomioitte monikulttuurisuuden toiminnassanne? - mitä kuuluu ajatella suunnitelmassa toimintaa monikulttuurisessa ympäristössä?
- Mitä henkilökunnalta vaaditaan, että maahanmuuttaja perheiden sisällyttäminen onnistuisi?
- Millä tavalla olette perehtyneet monikulttuuriseen toimintaan? esim kursseja, keräämällä tietoa eri kulttuureista jne.
- Millaisia haasteita ja mahdollisuuksia monikulttuurinen ympäristö on teille tuonut?
- miten näkemyksenne eri kulttuureista on muuttunut kokemuksen kartuttua?
- Kuinka olette vastustaneet stereotyyppioita ja ennakkoluuloja?
 - o Miten asenteenne ja katsomuksenne ovat muuttuneet maahanmuuttajia kohti työnne aikana?
- Saatteko tarpeeksi tukea työhönne?
 - o työnohjausta? Tukea tyn ulkopuolelta? Kursseilta?
 - o Onko se riittävä?
 - o Onko tarpeeksi resursseja työskennellä monikulttuurisessa ympäristössä?

Bilaga 5

Exempel på innehållsanalys

